



Analýza práce a potřeb poradců v oblasti kariérového poradenství Úřadu práce ČR

PhDr. Petra Drahoňovská
Ivana Eliášková

Praha 2012



evropský
sociální
fond v ČR



MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBSAH

1. ÚVOD	3
2. VÝCHODISKA ŠETŘENÍ.....	3
3. CÍLE, METODY A TECHNIKY VÝZKUMU	4
4. PROFIL KARIÉROVÝCH PORADCŮ ÚŘADU PRÁCE.....	6
5. KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA ÚŘADU PRÁCE	8
6. PRÁCE KARIÉROVÝCH PORADCŮ ÚŘADU PRÁCE	12
7. KLIENTI KARIÉROVÝCH PORADCŮ ÚŘADU PRÁCE	22
8. PODPORA KARIÉROVÝCH PORADCŮ ÚŘADU PRÁCE.....	28
9. ZÁVĚR	37

Projekt je financován Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky.

Analýza práce a potřeb poradců v oblasti kariérového poradenství Úřadu práce ČR – 2012

PhDr. Petra Drahoňovská, Ivana Eliášková

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Korektura: oddělení pro informační a publikační činnost

1. ÚVOD

Problematika kariérového poradenství je díky svému komplexnímu pojetí poměrně rozsáhlá, a to jak z hlediska široké škály poskytovatelů poradenství, resp. jednotlivých poradců napříč sektory a resorty, tak z hlediska variability cílových skupin, mezi které lze zařadit jak děti, žáky a studenty, tak dospělé, kteří mohou řešit kariévní volbu svých potomků nebo svoji vlastní.

Nejrozsáhlejší aktivity v oblasti kariérového poradenství systémového charakteru lze zaznamenat v sektoru práce v rámci resortu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) a v sektoru školství v rámci resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).

Cílem této studie bylo zmapovat charakter práce a potřeby poradců v sektoru MPSV, konkrétně v informačních a poradenských střediscích¹ (IPS) Úřadu práce České republiky.

Předmětem kariérového poradenství v IPS je zejména poskytování aktuálních informací a poradenství k situaci na trhu práce v daném regionu a v celé ČR, k možnostem rekvalifikace, nárokům na jednotlivá povolání, k uplatnitelnosti absolventů jednotlivých oborů. IPS dále poskytují informace o nabídce středních, vyšších a vysokých škol a základní informace k podmínkám a průběhu přijímacího řízení. Služby poskytují žákům ZŠ a SŠ, včetně žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, rodičům, školským zařízením a dalším zájemcům. IPS nabízejí samoobslužné testování profesních zájmů ve vazbě na povolání a vzdělání, poskytují podrobné popisy jednotlivých profesí, provádějí individuální a skupinové poradenství pro žáky, absolventy a další zájemce z řad veřejnosti, vč. organizace besed a akcí typu „Burzy škol“ (zdroj: <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/poradstrediska>).

Z hlediska využitelnosti informací pro specifické cílové skupiny v oblasti kariérového poradenství může studie přinést zajímavé informace pro samotné kariérové poradce Úřadu práce. Ti mohou získat informace o širším kontextu své práce, resp. o práci svých kolegů v jiných IPS. Zároveň by tyto informace měly být přínosem pro výchovné-kariérové poradce na školách, kteří si mohou upřesnit představu o práci poradců ÚP se žáky ZŠ a SŠ.

Informace jsou interpretovány zpravidla souhrnně. Pokud je to relevantní, pak je interpretace členěna a je zohledněna délka praxe kariérových poradců, a to do 5 let včetně a od 6 let a více.

2. VÝCHODISKA ŠETŘENÍ

Realizovaná dílčí studie Analýza práce a potřeb poradců v oblasti kariérového poradenství Úřadu práce ČR mapuje poradenskou činnost a názory kariérových poradců v oblasti kariérového poradenství. Studie byla realizována v rámci projektu **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy – VIP Kariéra II – KP**. Hlavním cílem tohoto projektu je rozšíření, racionalizace a další zkvalitnění informační, vzdělávací a metodické podpory kariérového poradenství a vzdělávání na školách, včetně vytvoření vazby na služby celoživotního poradenství.

Studie poskytuje informace pro několik projektových aktivit. Primárně pro aktivitu „Rozvoj informačního poradenského pracoviště pro zájemce o vzdělávání, pedagogické a poradenské pracovníky“, v rámci níž jsou výstupy šetření využity mimo jiné pro specifikaci poptávky ve výběrovém řízení na dodavatele technologického vybavení informačního poradenského pracoviště CKP – Centra kariérového poradenství Národního ústavu pro vzdělávání. Výstupy ovšem slouží také jako východisko pro širší prosazení služeb CKP mezi odbornou i laickou veřejností v rámci marketingové podpory tohoto pracoviště. Vybrané výstupy z této dílčí studie budou také sekundárně využity v aktivitě projektu „Vytvoření a realizace systému vzdělávací

¹ Prováděné šetření bylo realizováno bezprostředně po vzniku Úřadu práce ČR, proto jsou zde IPS uváděna jako samostatné organizační jednotky. Také některou terminologií, případně i uváděné informace, lze ze současného hlediska považovat za překonané.

podpory (eKariéra+) poskytovatelům kariérového poradenství“, protože součástí dotazníků bylo mapování zájmu o stávající a nově připravované e-learningové moduly v systému eKariéra+.

Studie poskytuje vybrané informace také pro aktivitu „Rozvoj integrovaného systému kariérového poradenství“. Studie je označena jako dílčí, protože byla realizována v rámci souboru několika dalších studií, jejichž stěžejní výstupy budou využity v rámci hlavního výstupu této aktivity, a to v celkové analytické studii „Návrh integrovaného systému kariérového poradenství (analyticko-koncepční studie)“. Cílem dílčích šetření bylo získat podrobné informace ve sledovaném výseku kariérového poradenství, a to z různých úhlů pohledu. Zároveň je ale také cílem – v rámci kontextu celého projektu VIP Kariéra II a v rámci celkové analýzy – tyto dílčí informace uvést do jednotného kontextu a provést případně komparaci dat v těch oblastech šetření, kde to bude vhodné.

Toto dílčí šetření kariérového poradenství v IPS ÚP dále doplňuje dílčí šetření kariérového poradenství na školách, kde je dotazník pro kariérové poradce strukturován podle stejné logiky jako dotazník pro kariérové poradce IPS ÚP. Důvodem této shodné logiky ve strukturaci baterií otázek je právě možnost komparace vybraných výstupů v již zmíněné celkové analytické studii. Dílčí studie poskytují vhled do problematiky kariérového poradenství jak v resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, tak resortu Ministerstva práce a sociálních věcí a poskytují informační přesah o komunikaci jednotlivých poradenských subjektů v rámci obou resortů.

Důvodem tohoto meziresortního přesahu je samotná poradenská praxe, resp. klienti kariérových poradců, kterými mohou být na školách i na úřadech práce žáci a studenti a jejich rodiče, případně v některých případech i dospělí zájemci o studium. Jedním z cílů bylo sebrat a interpretovat data, která se týkají spolupráce kariérových poradců na školách a Úřadu práce ČR. Sdílení informací a spolupráce poradenských subjektů v oblasti kariérového poradenství napříč resorty a sektory je v současnosti aktuálním tématem, které je diskutováno odbornou veřejností na evropské úrovni (např. v rámci Evropské sítě pro podporu rozvoje kariérového poradenství – European Lifelong Guidance Policy Network), ale také odbornou veřejností na národní úrovni v rámci Národního poradenského fóra.

Zajímavým výstupem by mělo být srovnání přístupu ke klientům, práce s nimi, ale také zjištění pohledu klientů a zhodnocení kvality těchto poradenských služeb ze strany klientů. Další a poslední navazující dílčí šetření v této problematice, realizované ve stejném období, se totiž zaměřuje na služby kariérového poradenství (zejména ve školách, ale případně i dalších institucích v daném regionu – např. pedagogicko-psychologických poradnách ad.) hodnocené očima žáků základních a středních škol a jejich rodičů. Dotazník je zaměřený zejména na volbu vzdělávací a profesní dráhy, ale část je věnovaná právě kontaktu s poradci. Tento další pohled, tentokrát ze strany klientů kariérových poradců, poskytuje možnou konfrontaci v náhledu na kvalitu poskytovaného poradenství, a to konkrétně během volby budoucí profese, resp. dalšího studia.

3. CÍLE, METODY A TECHNIKY VÝZKUMU

Předmět a cíle šetření

Předmětem realizovaných šetření je fenomén kariérového poradenství, který v poslední dekádě budí stále větší pozornost odborné i laické veřejnosti. A to z již zmíněného důvodu širokého záběru (téma se přímo i nepřímo dotýká velkého množství dalších činností a aktivit), jak z hlediska sektorů a resortů, které se této problematiky dotýkají, tak z hlediska šíře a variability cílových skupin poradců, do kterých, zjednodušeně vzato, patří téměř celá populace od základní školy výše. Pokud je kariérové poradenství kvalitně poskytované, umí aktivizovat a nasměrovat jedince tak, že je ochoten a schopen nejen přemýšlet o svých kariérových volbách, ale také realizovat kompetentní rozhodnutí. Tato podpora kompetentních rozhodnutí jedinců je velmi důležitou prevencí jak předčasných odchodů ze škol (v resortu školství), tak

dlouhodobé nezaměstnanosti (v resortu práce). Pokud tedy hovoříme o kvalitě poradenství pro občany, je prvotní otázkou, jaké máme kariérové poradce.

Největší neformální sítí v oblasti kariérového poradenství, byť ne doposud legislativně formalizovanou, jsou poradci na základních a středních školách. Ve většině základních a středních škol je minimálně jeden odborný pedagogický pracovník, který se zabývá poradenstvím. Tato pozice, zaměřená čistě na kariérové poradenství, ovšem není v tuto chvíli formální, protože se popis profesní kvalifikace a povolání kariérového poradce na škole teprve v tuto chvíli zpracovává, včetně přípravy na legislativní zakotvení.

Největší formální sítí v oblasti kariérového poradenství byla informační a poradenská střediska úřadů práce. V době šetření, které probíhalo nedlouho po zřízení Úřadu práce ČR, nebyla situace v jejich reorganizaci plně ujasněná. Formálně jsou nyní zakotvena při krajských pobočkách Úřadu práce ČR.

Sběr dat probíhal mezi poradci IPS ÚP v období celkové reorganizace služeb ÚP na přelomu roku 2010 a 2011. Vhodné by ovšem bylo stejné šetření opakovat např. v intervalu pěti let a provést srovnání výsledků před reorganizací a po následné stabilizaci situace.

Výzkumný problém lze vyjádřit otázkami: Jaká je v dnešní době práce kariérových poradců v IPS ÚP? Jaké jsou potřeby těchto poradců? Lze sledovat rozdílné výsledky v odpovědích u poradců, kteří jsou zde zaměstnáni kratší dobu do 5 let a kteří mají praxi delší než 6 let?

Základním cílem šetření byla kvantifikace vybraných deskriptorů práce kariérových poradců ÚP a kvantifikace jejich potřeb, zejména vzdělávacích.

Specifické cíle

- charakteristika podmínek a zázemí pro poskytování kariérového poradenství v IPS ÚP
- identifikace nejčastěji používaných nástrojů během poskytování kariérového poradenství (informační systémy, jiné podpůrné webové stránky ad.)
- charakter spolupráce s ostatními poradenskými subjekty v regionu
- charakteristika klientů (konkrétně žáků ZŠ a SŠ), oblastí jejich zájmu a jejich připravenosti na volbu povolání, resp. na vstup na trh práce
- kvantifikace a charakteristika podpory poradců zejména v oblasti dalšího profesního vzdělávání

Metodologie

Pro toto dílčí šetření byla zvolena kvantitativní metoda dotazování, resp. technika sběru dat: elektronické dotazníkové šetření. Dotazník byl umístěn na webových stránkách dodavatele. Každý respondent obdržel e-mail, který odkázal na výše uvedený webový odkaz. V průběhu šetření bylo možné sledovat průběžné výsledky i základní statistiky vyplňování na jiné nezávislé webové stránce (přístup umožněn pouze dodavateli a zadavateli NUV).

Důvodem volby dotazníkového šetření v elektronické podobě byla jednoduchá distribuce (s přihlédnutím k tomu, že téměř každý odborný zaměstnanec IPS ÚP má v dnešní době e-mail, zpravidla pracovní). Dalším důvodem byla i možnost snadného upomenutí těch respondentů, kteří se do vyplňování nezapojili. Neposledním důvodem byla také možnost snazšího zpracování primárních dat (bez fáze přepisu do elektronické podoby).

S cílem ověření funkčnosti, platnosti a spolehlivosti výzkumného nástroje byl dotazník podroben pilotnímu ověření, konkrétně u kariérových poradců v IPS ÚP. Cílem pilotáže bylo zejména odstranění nejasností, které mohou vznikat používáním rozdílné nebo neukotvené terminologie, která je pro oblast kariérového poradenství typická.

Dotazníkové šetření probíhalo na přelomu května a června 2011. Během dubna byli oficiálním dopisem přes ředitelství ÚP osloveni všichni ředitelé (tehdy) jednotlivých úřadů práce (85), kteří měli nominovat aktuálního respondenta, tj. osobu zodpovědnou za kariérové poradenství na jejich ÚP, zejména pak zaměstnance IPS. Protože proces reorganizace již v této době začal, bylo nakonec nominováno 82 kariérových poradců, kteří pak byli přímo osloveni dotazníkem.

Standardní doba na vyplnění dotazníku byla 3 týdny, po této lhůtě proběhla 3 kola upomínek nezapojených respondentů. Toto dodatečné oslovení maximalizovalo návratnost, která byla finálně 94 %. Po všech fázích upomínek dotazník vyplnilo 77 poradců z oslovených 82. Interpretovaná data mají tedy vysokou míru vypovídající schopnosti v rámci daného výběrového souboru. Z hlediska možnosti zobecnění závěrů pro základní soubor je míra středně vysoká, a to z důvodu přihlednutí k poměru základního a výběrového souboru.

Respondenti, resp. charakteristika výběrového souboru

Základní soubor pro toto šetření tvoří kariéroví poradci v IPS ÚP ve všech krajích v ČR. Výběrový soubor (vzorek) byl zvolen tak, že za každou IPS ÚP byl nominován vždy minimálně jeden respondent – kariérový poradce. Zachycena jsou tak data ze všech krajů ČR.

Oporou výběru byl registr tehdejších IPS ÚP (před reorganizací) Národního ústavu pro vzdělávání, který byl aktualizován na základě oslovení ředitelů, kteří nominovali aktuální kariérové poradce IPS ÚP, resp. vždy jednoho zástupce, který dotazník vyplňoval.

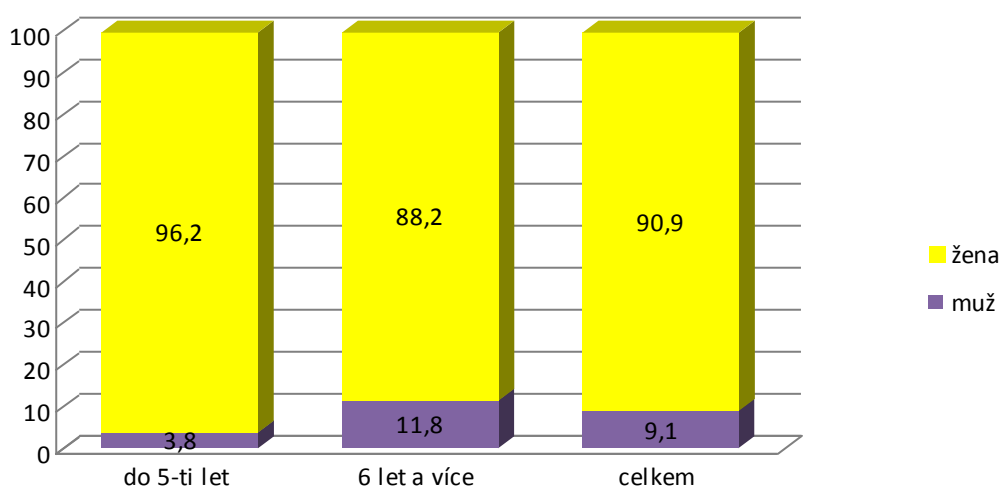
4. PROFIL KARIÉROVÝCH PORADCŮ ÚŘADU PRÁCE

Kariérové poradenství je Úřadem práce ČR prováděno na základě zákona o zaměstnanosti č.435/2004 Sb., dále na základě Vyhlášky č.518/2004 Sb., kterou se provádí zákon č.435/2004 Sb. Kariérové poradenství je také zmíněno v Nařízení vlády č.85/2003 Sb., kterým se stanoví obory státní služby.

Zároveň, stejně jako u kariérového poradce v resortu školství, také u kariérového poradce v resortu práce se povolání a profesní kvalifikace v současné době vytváří, stejně jako zakotvení přímo těchto kvalifikací v zákoně.

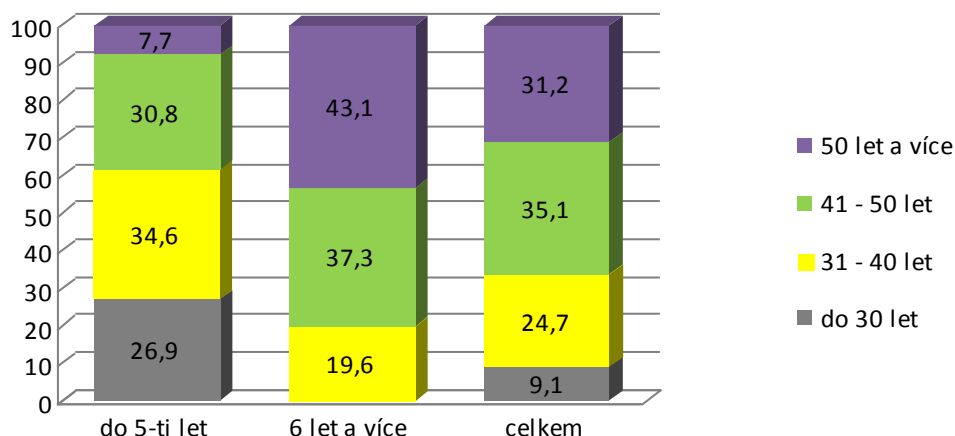
Jaký je tedy profil kariérových poradců Úřadu práce? Z hlediska genderu převažují v kariérovém poradenství na ÚP jednoznačně ženy. V celkovém počtu jde o 90,9 % zastoupení. Podle délky praxe je vyšší zastoupení mužů u služebně starších poradců (11,8 %) ve srovnání se služebně mladšími kolegy, kde mužů je pouze 3,8 %.

Obr. 1: Zastoupení poradců dle genderu (%)



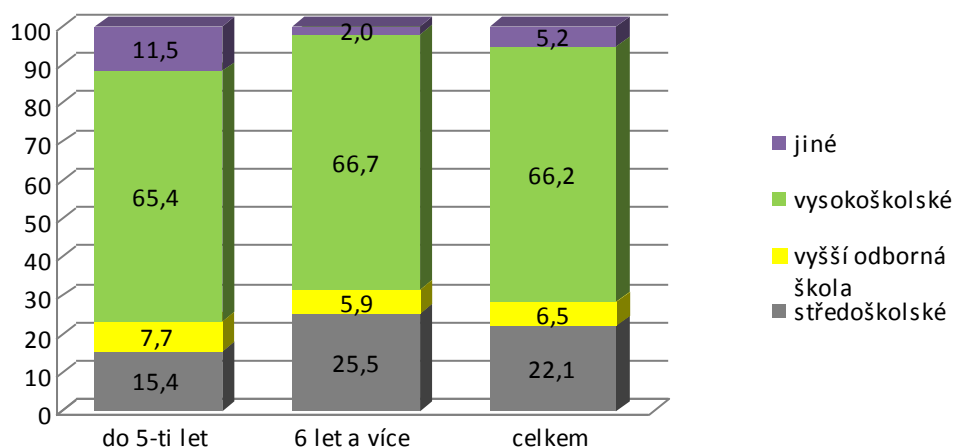
Zastoupení dle věkové struktury je v celkovém sledování poměrně vyrovnané. Zhruba 1/3 tvoří zaměstnanci do 40 let (9,1 % do 30 let, 24,7 % 31–40 let), 1/3 zaměstnanci ve věku 41–50 let (35,1 %) a 1/3 zaměstnanci ve věku 50 let a více (31,2 %). Z hlediska časové logiky je pak v dílčím členění menší počet mladých poradců do 30 let u osob služebně starších, a naopak u služebně mladších zaměstnanců do 5 let praxe je toto procento mladších osob vyšší (26,9 %).

Obr. 2: Zastoupení poradců dle věku (%)



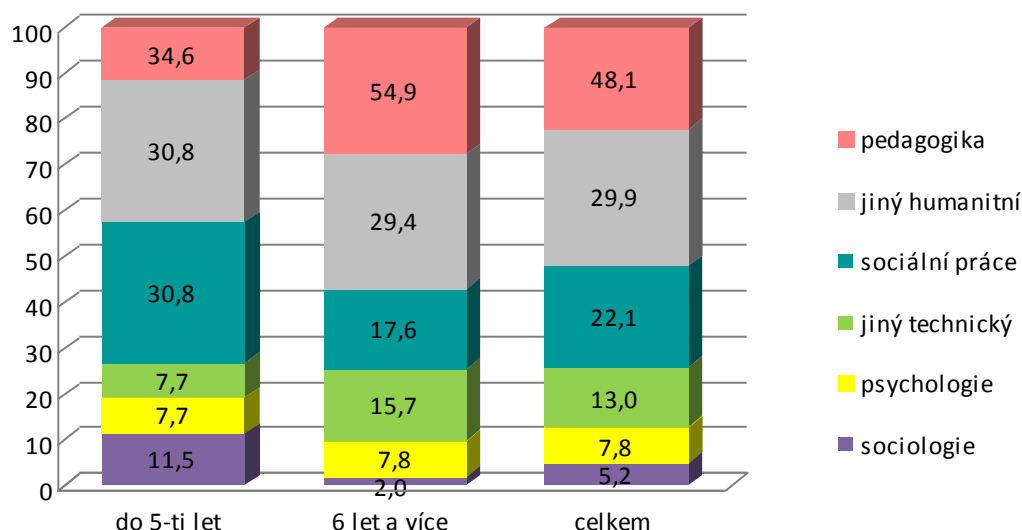
Profil kariérových poradců ÚP z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání je opět členěn podle délky praxe na ÚP. Celkově je u poradců převažující vysokoškolské vzdělání, a to u 66,2 % respondentů. Jen minimum poradců uvedlo vyšší odborné vzdělání (6,5 %). 22,1 % má nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské. U služebně starších kolegů je mírně vyšší zastoupení vysokoškoláků (66,7 % oproti 65,4 %), ale také vyšší zastoupení středoškoláků (25,5 % oproti 15,4 %).

Obr. 3: Zastoupení poradců dle nejvyššího dosaženého vzdělání (%)



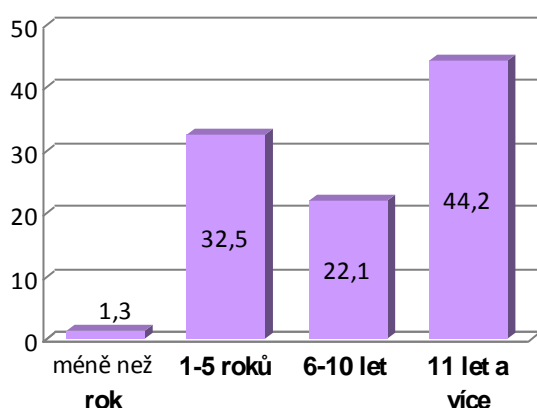
Co se týká vystudovaného oboru kariérových poradců ÚP, převažující jsou absolventi pedagogiky. A to jak v celkovém sledování (48,1 %), tak u služebně starších (54,9 %) i u služebně mladších poradců (34,6 %). Druhou nejčastěji zastoupenou skupinou odpovědí jsou jiné humanitní obory (celkově 29,9 %, u služebně starších v 29,4 % a u služebně mladších v 30,8 % odpovědí). Na třetím místě jsou pak absolventi sociální práce (v celkovém sledování 22,1 %). U služebně mladších kolegů je pak zastoupení absolventů sociální práce výrazně vyšší (30,8 %) než u služebně starších kolegů (17,6 %). Rozdíl mezi služebně mladšími a staršími zaměstnanci je poměrně výrazný také u absolventů sociologie, kterých je mezi staršími kolegy zastoupení pouze 2 % a mezi služebně mladšími 11,5 %. Zastoupení absolventů psychologie je poměrně vyrovnané – celkově i dle členění přes 7 %. Zastoupení absolventů technických oborů je u služebně mladších kolegů nižší (7,7 %) oproti kolegům služebně starším (15,7 %).

Obr. 4: Obor, který kariéroví poradci vystudovali (%)



V době průběhu šetření vykazovala téměř polovina respondentů délku praxe přímo v oblasti kariérového poradenství více než 11 let (44,2 %). 22,1 % poradců uvedlo délku své praxe mezi 6–10 lety, 32,5 % uvedlo praxi v délce 1–5 let a pouze 1,3 % uvedlo praxi kratší než 1 rok. V roce 2011 tedy disponovalo MPSV ve svém resortu více jak ve 2/3 pracovišť zkušenými osobami s praxí delší než 6 let.

Obr. 5: Délka praxe v oblasti kariérového poradenství (%)



Celkově lze tedy říci, z hlediska profilu kariérového poradce, že tuto práci vykonávají převážně ženy středního a staršího věku. Jimi deklarovaná praxe v oblasti kariérového poradenství je více než u 2/3 respondentů poměrně dlouhá (6 let a více). Nejčastěji jde o absolventy pedagogických oborů, sociální práce nebo jiných humanitních oborů. Zhruba ve 2/3 vykonávají tuto práci absolventi VŠ.

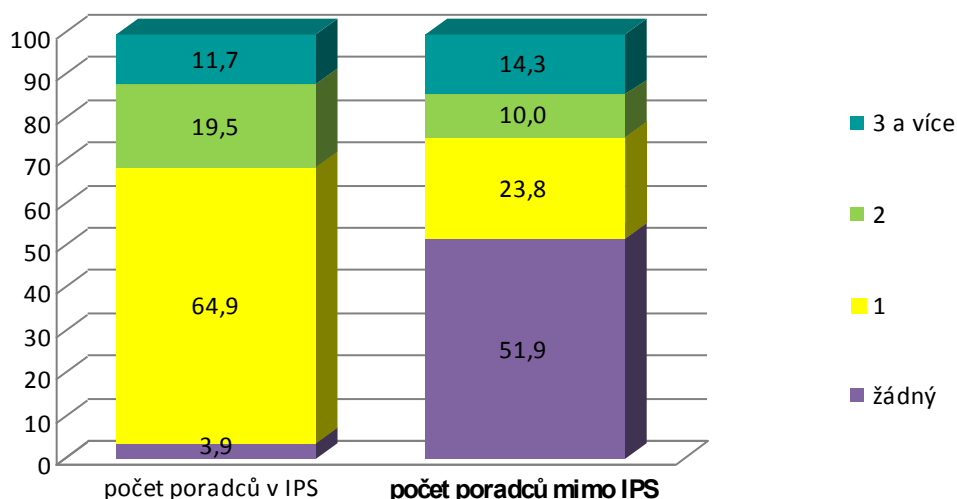
5. KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA ÚŘADU PRÁCE

Šetření mapovalo také počty zaměstnanců, kteří mají na ÚP kariérové poradenství pro klienty na starost. Respondenti nejprve uváděli personální zastoupení zaměstnanců zabývajících se kariérovým poradenstvím, jednak přímo v rámci IPS, jednak, pokud takové osoby jsou, mimo IPS.

Logicky je vyšší počet osob zabývajících se kariérovým poradenstvím přímo na pracovišti IPS. Více než 2/3 respondentů uvedlo, že jde zpravidla o 1 osobu. V 19,5 % případech jsou na pracovišti IPS 2 osoby, které mají téma kariérového poradenství na starost. Pouze v 11,7 % jde o zastoupení 3 a více osob.

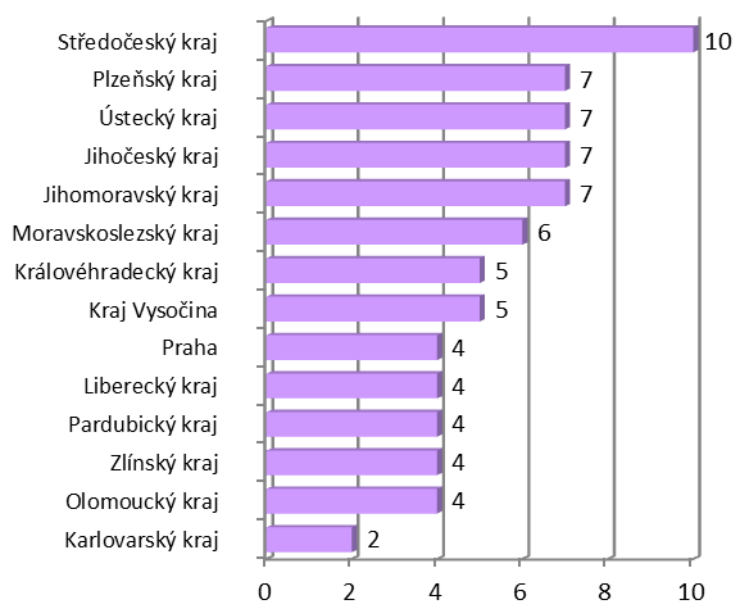
Protože na některých úřadech neexistovalo přímo pracoviště IPS, ale přesto je kariérové poradenství klientům v rámci úřadu také nabízeno, byl dotaz rozšířen právě také mimo zaměstnance IPS. Ve více než polovině odpovědí je tato situace nerelevantní (tj. mimo IPS není na úřadě osoba zabývajících se kariérovým poradenstvím), ve 23,8 % případech jde o 1 zaměstnance, v 10 % jde o 2 zaměstnance a ve 14,3 % o 3 a více osob.

Obr. 6: Počet zaměstnanců na ÚP zabývajících se kariérovým poradenstvím (%)

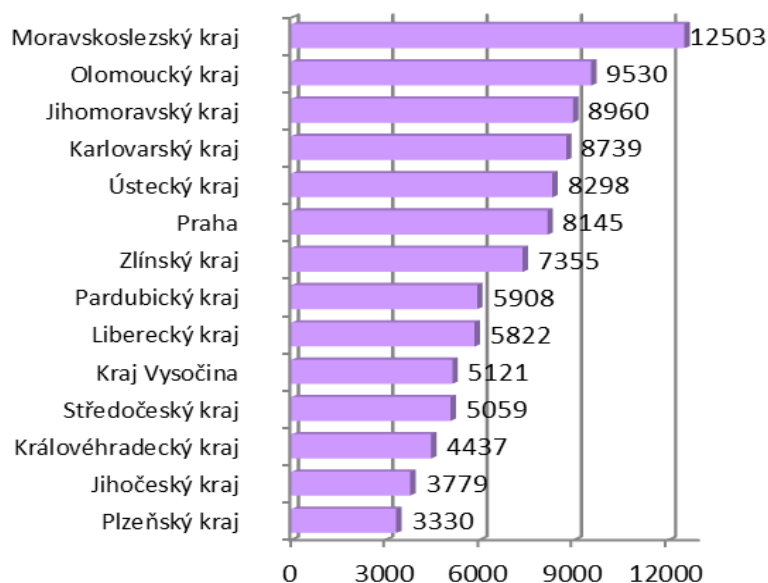


Šetření dále mapuje zastoupení kariérových poradců na jednotlivých pracovištích ÚP z hlediska počtu zaměstnanců **v jednotlivých krajích**. Nejde o stejné hodnoty jako v předchozí otázce, která se týkala počtu poradců na daném pracovišti. Jde o rozčlenění zastoupení jednotlivých respondentů podle geografického hlediska. Nejvíce respondentů poradců pochází ze Středočeského kraje (10 poradců), nejméně pak z Karlovarského kraje (2 poradci).

Obr. 7: Počet poradců v daném kraji (%)



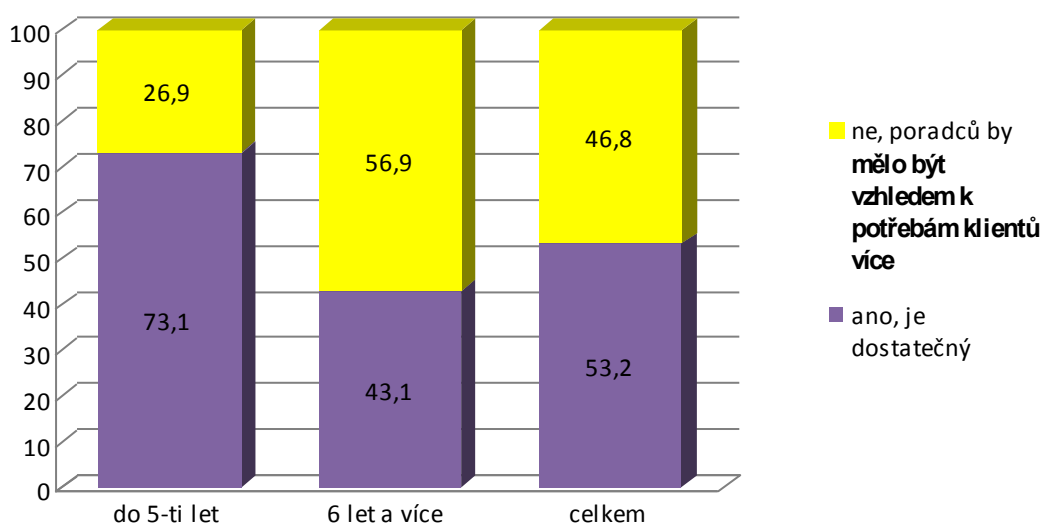
Obr. 8: Počet uchazečů na jednoho kariérového poradce (%)



Pro srovnání je doplněn přehled počtu uchazečů o práci na 1 kariérového poradce (dle hodnot vycházejících ze šetření v roce 2011). Počty uchazečů o zaměstnání vyplývají ze statistik ČSÚ k 31. 12. 2011. Ze srovnání výše a níže uvedeného grafu je patrné, že neexistuje přímá úměra mezi počtem kariérových poradců v daném kraji a počtem uchazečů o zaměstnání, jak tomu je například v sousedním Polsku.

Respondenti v návaznosti na reálné počty zaměstnanců, kteří mají na daném ÚP na starost kariérové poradenství, odpovídali na dotaz, zda považují počet zaměstnanců zabývajících se kariérovým poradenstvím za dostatečný vzhledem k potřebám klientů. Odpovědi respondentů jsou v tomto případě členěny dle délky praxe respondentů. Bez ohledu na délku této praxe žádný z dotazovaných neodpověděl, že by se mu počet kariérových poradců zdál naddimenzovaný vzhledem k potřebám klientů. Celkově se pak zhruba polovina respondentů (53,2 %) domnívá, že počet poradců je dostatečný, a 46,8 % si myslí, že poradců je méně vzhledem k potřebám klientů. Z hlediska délky praxe na ÚP se odpovědi respondentů poměrně značně liší. Téměř 3/4 služebně mladších zaměstnanců (73,1 %) se domnívají, že počet poradců je dostatečný. U služebně starších zaměstnanců je ovšem pohled na realitu více pesimistický a pouze 43,1 % uvádí, že počet je dostatečný. Více než polovina (56,9 %) z této části dotazovaných si myslí, že kariérových poradců by mělo být vzhledem k potřebám klientů více.

Obr. 9: Adekvátnost personálního obsazení v oblasti kariérového poradenství na ÚP vzhledem k potřebám klientů (%)



V rámci možných komentářů uvedli respondenti tyto další odpovědi:

- *Ano, jeden pracovník je dostačující v případě, že jeho pracovní náplň neobsahuje další časově náročné aktivity. Pokud jeho pracovní náplň obsahuje aktivity týkající se volby povolání a skupinové poradenství týkající se zvýšení možností pracovního uplatnění.*
- *Při kumulovaných náplních práce se nedá jednoznačně určit počet poradců, kteří poskytují poradenské služby v rámci „kariérového poradenství“. Vždy je určen jeden „hlavní“ poradce, který má na starosti i administrativu s tím spojenou (objednávky, statistiky).*
- *Na úřadech práce došlo k zásadním organizačním změnám v personální oblasti, v současné době tedy není nikdo, kdo by se kariérovým poradenstvím v budoucnu zabýval, předpokládáme, že úřad práce se nebude zabývat žádným poradenstvím, natož kariérovým!!!*
- *Počet je závislý na velikosti UP.*
- *S ohledem na přidělené finanční prostředky na poradenské programy.*
- *2 pracovníci odd. IPS jsou zaměstnaní na plný úvazek, 1 pracovník je zaměstnán na poloviční úvazek.*
- *Na každém kontaktním pracovišti v okrese působí jeden poradce, celkem čtyři, z toho jeden na částečný úvazek. Kromě kariérového poradenství se věnují specifickým skupinám klientů a pomáhají s realizací projektů ESF.*
- *V současné době považují počet poradců za dostačující, ovšem tento počet je k datu 10. 5. 2011. V souvislosti se změnami v oblasti zaměstnanosti se uvažuje o snížení počtu pracovníků poradenství.*
- *Aktuálně je tendence zajišťovat kariérové poradenství prostřednictvím externě dodávaných služeb. Zde se však potýkám s velmi proměnlivou kvalitou, nepřesností podávaných informací během poradenské práce, obtížnou návazností pro další práci s klientem.*
- *Kariérovým poradenstvím se částečně zabývá také kolegyně, která má na starosti rekvalifikace – pro uchazeče a zájemce o zaměstnání a veřejnost.*
- *Jako kariérové poradce mimo IPS uvádím poradce specialistu pro rekvalifikace a pro speciální poradenství. Kromě nich zčásti plní tuto roli též poradci zprostředkovaní v režimu IAP – avšak jen teoreticky.*
- *Co je myšleno za poradce mimo IPS? Uvádím psychologa a speciálního poradce, kteří se zabývají bilanční diagnostikou, vedou job kluby pro uchazeče o zaměstnání. Další 2 pracovníci se ještě zabývají rekvalifikováním uchazečů o zaměstnání.*
- *Zatím v současné chvíli jeden pracovník na plný úvazek a jeden na pobočce na poloviční. Z hlediska zastupitelnosti by byli lepší dva pracovníci na jednom místě.*
- *Dle mne se velmi okrajově kariérovým poradenstvím zabývají ještě kolegové z rekvalifikací.*
- *Alespoň ještě jeden zaměstnanec IPS na půl úvazku, k bodu A2.*
- *Uvedení 3 pracovníci se věnují i jiným poradenským službám a činnostem, zabezpečují speciální poradenství rovněž pro uchazeče o zaměstnání, organizují skupinové poradenství: pro IAP, OZP, dle §33 Zoz.*
- *Vzhledem k organizačním změnám byla pracovnice IPS propuštěna, nová se zapracovává. Má ale v náplni práce hlavně zprostředkování mladistvých, job kluby, pracovní rehabilitaci a individuální poradenství a volbu povolání.*
- *Poradce má za úkol ještě i jiné činnosti (např. pracovní rehabilitaci, IAP...)*
- *V souladu s novou organizační strukturou ÚP ČR je kontaktní pracoviště ÚP v Novém Jičíně pouze jedním z pěti pracovišť na území okresu. IPS dosud zabezpečuje služby pro všechna kontaktní pracoviště na území okresu – besedy se žáky ZŠ, SŠ, přehlídka řemesel.*
- *Počet poradců je z původní struktury ÚP. Probíhá proces restrukturalizace a není dosud znám budoucí počet poradců.*
- *Kromě pracovníka IPS by byl vhodný ještě jeden pracovník, který by řešil poradenství ke změně povolání, kariérové poradenství, např. spolu s pracovní diagnostikou.*
- *Počet poradců IPS pro volbu povolání by se měl řídit počtem klientů – tj. počtem ZŠ a SŠ v regionu.*

Celkové komentáře k části Profil poradce:

Dokončuji vysokoškolské vzdělání pedagogického zaměření; Proč tvrdíte, že je dotazník anonymní, když kladete otázku na lokalizaci?; Vzdělání sociálně-právní pomaturitní studium; Současná VOŠ; Mám praxi jako učitel všech stupňů škol; Absolvovala jsem velké množství kurzů k doplnění kvalifikace kariérového poradce včetně 2 zahraničních stáží; Lektoruji vzdělávací kurzy pro své kolegy a pro výchovné poradce v rámci projektů; Kromě Vámi sledované, dle nového zařazení do platových tříd není potřeba VŠ vzdělání, s čímž nesouhlasím – poradce by měl být plně kvalifikovaný v humanitním směru VŠ; Absolvovala jsem spousty kurzů (především soukromě) v oblasti grafologie, psychologie, komunikace..., 1letý kurz rakouské firmy MENTOR, který mi byl nade vše!; Anonymní dotazník by neměl obsahovat dotazy na věk, pohlaví, místo výkonu práce; Předchozí praxe jako personalista a následně zprostředkovatel na ÚP; Omluva za nedostatek času na vyplnění dotazníku – reorganizace ÚP.

Celkově lze říci, že nejčastěji pracují v IPS ÚP 1 nebo 2 poradci. Někteří poradenští pracovníci pracují na úřadech také mimo IPS. Nejčastěji uváděný počet poradců na jeden kraj je mezi 4 a 7 kariérovými poradci. Počet poradců není přímo vázaný na počet uchazečů o zaměstnání v daném kraji. Zhruba polovina poradců si myslí, že počet poradenských pracovníků je vzhledem k potřebám klientů dostatečný, druhá polovina si myslí, že by poradců mělo být více. Mezi služebně mladšími kolegy ovšem převažuje názor, že počet poradců je adekvátní. V rámci otevřených odpovědí a možnosti komentovat personální obsazení IPS je poradci reflektována zejména reorganizace, která byla v té době na ÚP zahájena.

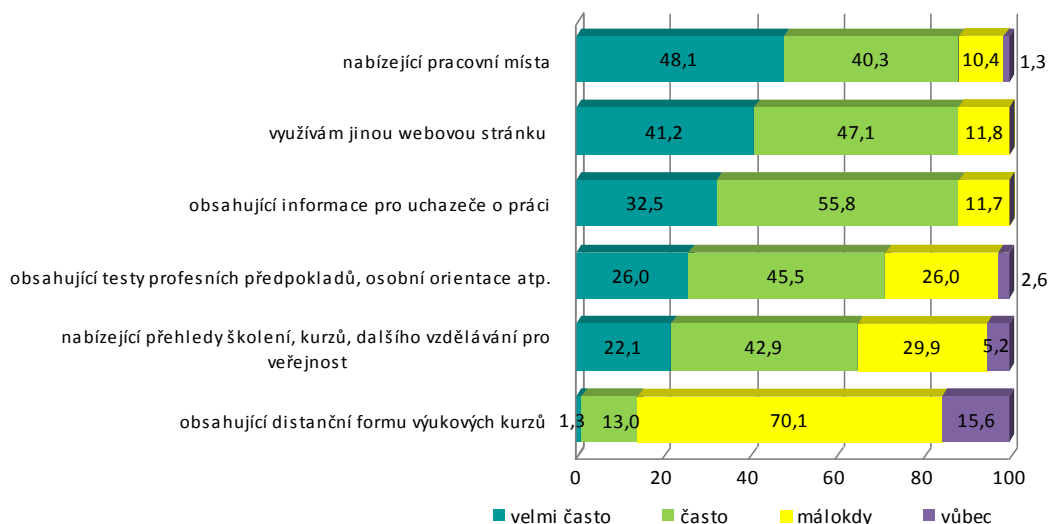
6. PRÁCE KARIÉROVÝCH PORADCŮ ÚŘADU PRÁCE

V části Práce kariérových poradců ÚP byly mapovány čtyři základní oblasti poradenského procesu poradce týkající se:

- využívání internetu, resp. webových stránek
- využívání veřejných informačních systémů
- míry spolupráce s ostatními organizacemi zabývajícími se kariérovým poradenstvím
- názoru na roli jednotlivých institucí v oblasti kariérového poradenství v daném kraji

Při mapování využívání internetu, resp. webových stránek se otázky zaměřovaly na to, **jaké typy webů poradci během poradenství využívají**, resp. jaké informace z oblasti kariérového poradenství nejčastěji na internetu hledají.

Obr. 10: Využívání veřejných informačních systémů během procesu kariérového poradenství (%)



Nejčastěji jsou využívány portály nabízející pracovní místa a portály obsahující informace pro uchazeče o práci. Tyto portály jsou využívány v podstatě všemi poradci z více než 80 %. Portály nabízející pracovní místa využívají poradci velmi často v 48,1 %, často v 40,3 %. Portály obsahující informace pro uchazeče o práci využívají poradci velmi často v 32,5 %, často v 55,8 %.

Na druhém místě byly zmíněny jiné portály, resp. na druhém místě poradci uvedli, že velmi často (42,2 %) a často (47,1 %) využívají ke své práci jiné webové stránky. Protože mezi konkrétními příklady uváděli poradci také různé veřejné informační systémy, jsou konkrétní webové stránky a jejich členění uvedeny níže, dohromady s následnou otázkou, kterou respondenti zodpovídali.

Při **mapování názoru na využívání veřejných informačních systémů** (dostupných na internetu) během poradenského procesu bylo pro definování nabídky odpovědí využito jako východisko dílčí šetření realizované v rámci individuálního systémového projektu Koncept v roce 2010. Dále byla nabídka doplněna na základě rešerší na téma Kariérové poradenství v roce 2011 a na základě pravidelné komunikace s poradci na školách. Na základě výstupů z tohoto šetření byly do nabídky v dotazníku zahrnuty tyto možnosti:

www.infoabsolvent.cz (webové stránky Národního ústavu pro vzdělávání)

<http://portal.mpsv.cz> (informační integrovaný portál MPSV)

www.eu-dat.cz (DAT CZ)

www.budoucnostprofesi.cz (Budoucnost profesí)

www.atlasskolstvi.cz (atlas škol)

www.narodni-kvalifikace.cz (Národní soustava kvalifikací)

www.nsp.cz (Národní soustava povolání)

www.istp.cz (Integrovaný systém typových pozic)

www.ispv.cz (Informační systém o průměrném výděлку)

www.gwo.cz (průvodce světem povolání)

www.occupationsguide.cz (průvodce světem povolání)

www.volbapovolani.cz (volba povolání)

www.neflakamse.cz (volba povolání, podnikání, dalšího vzdělávání)

www.vysokeskoly.cz (volba vysoké školy)

www.vysokeskoly.com (volba vysoké školy)

www.najdivs.cz (volba vysoké školy)

www.vejska.cz (volba vysoké školy)

www.stredniskoly.cz (volba střední školy)

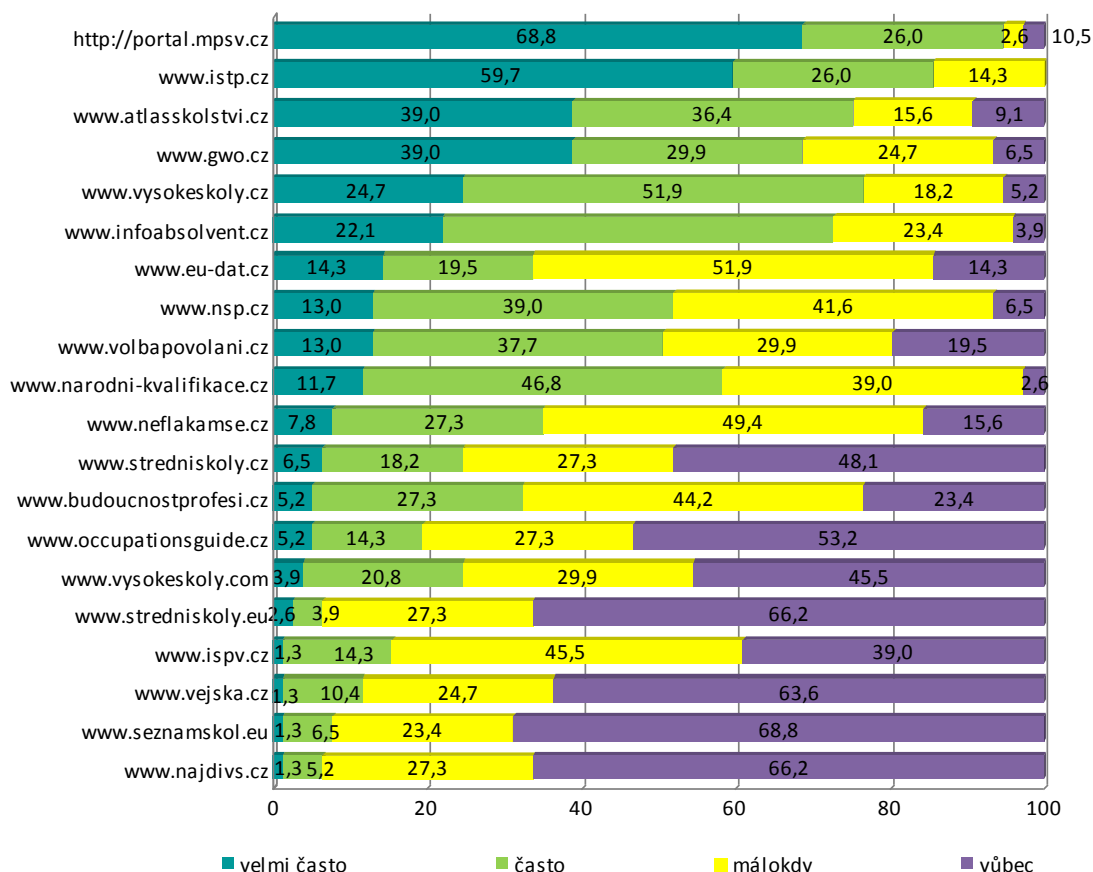
www.strediskoly.eu (volba střední školy)

www.seznamskol.eu (volba střední školy)

Z výše uvedeného seznamu je patrné, že do nabídky odpovědí byly zahrnuty jak veřejné, tak soukromé či neziskové informační portály.

Z hlediska konkrétních webových stránek je nejvíce využíván portál vlastního resortu (MPSV) – tento portál velmi často využívá 68,8 %, často pak 26 %. Ovšem 10,5 % poradců nevyužívá tento portál vůbec. Na druhém místě z hlediska využívání je Integrovaný portál typových pozic – ten využívá velmi často 59,7 %, často 26 %. Na třetí a čtvrté pozici jsou z hlediska využívání portály Atlas školství a Průvodce světem povolání – oba portály velmi často využívá 36 % poradců.

Obr. 11: Využití typů webových stránek pro kariérové poradenství (%)



Mezi jiné alternativy uváděli respondenti k této a k předchozí otázce možnosti, které lze rozdělit do těchto skupin:

- konkrétní příklady webových stránek zaměřených na nabídku pracovních míst nebo na poradenství, jak hledat či získat práci – zde došlo ze strany respondentů spíše k upřesnění nejčastěji volené položky: www.monster.cz, www.redjob.cz, www.cv-online.cz, www.jobs.cz, www.remeslozije.cz, <http://www.orientexpress.it>, www.dobraprace.cz, dále pak webové stránky popisující konkrétní profese vč. video ukázek;
- konkrétní webové stránky poskytující informace ze tří regionů: *studuj v Plzeňském kraji*, <http://www.vychova-vzdelavani.cz/zdroje-informaci/>, www.pracevhradci.cz v Hradci Králové, www.delej.cz pro Zlínský kraj, www.mamenato.cz v Moravskoslezském kraji a dále bylo obecně uvedeno, že jsou využívány webové stránky daných krajů;
- webové stránky zaměřené na vzdělávací a pracovní nabídku ovšem se specifickým zaměřením: <http://www.bariery.cz/burzaprace> pro osoby se zdravotním handicapem, <http://www.proequality.cz/> portál pro rovné příležitosti;
- konkrétní webové stránky zaměřené na oblasti vzdělávání, a to i počátečního: www.msmt.cz, www.uiv.cz, www.vysokoskolak.cz, www.kampomaturite.cz, www.zkola.cz, www.novamaturita.cz, www.ceskaskola.cz, www.scio.cz, www.nuv.cz, www.nvf.cz, www.europass.cz, www.euroguidance.cz, www.scio.cz a dále pak konkrétní stránky středních, vyšších odborných a vysokých škol;
- webové stránky zaměřené na různé typy testování: <http://www.comdi.cz/>, www.test-osobnosti.cz, www.ceremat.cz, <http://www.testcentrum.com/testy/aist-r/>; <http://www.schuhfried.at/>;
- další stránky: <http://esfdb.esfcr.cz/>, www.sevt.cz;

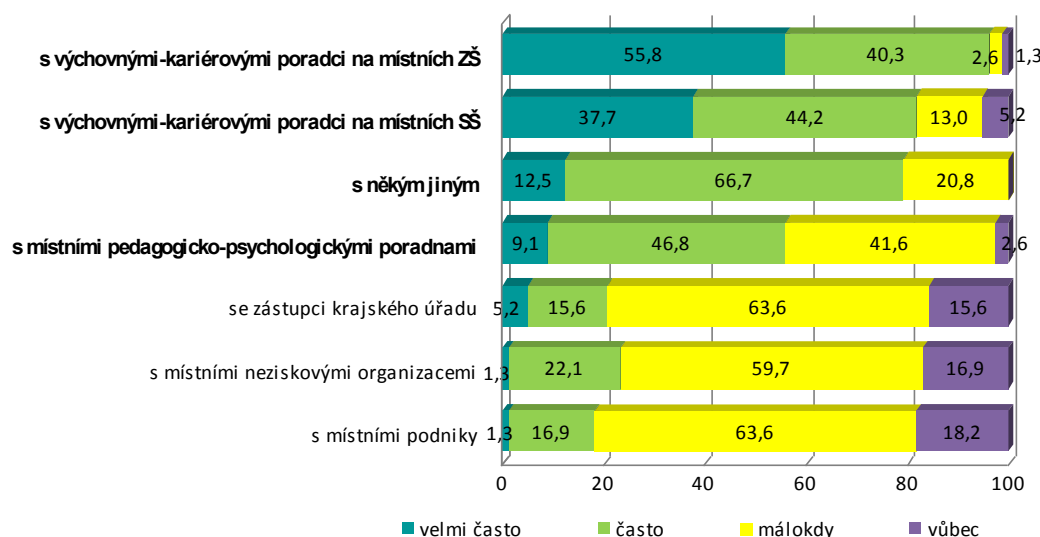
Dále v rámci poznámek někteří poradci uvedli: „...využívám vlastní brožuru seznamu škol; adresy neznám, není čas je prohlížet; využívali jsme COMDI, ale v současné době to nelze, což je škoda; další, co potřebuji, vyhledávám pomocí vyhledávačů na internetu; využívám informační letáky; využívám stránky o práci a studiu v zahraničí...“

Mezi důležité faktory, které mohou ovlivňovat práci kariérových poradců, patří, vedle nástrojů, s nimiž pracují, také instituce, se kterými spolupracují. Poradci byli dotazováni, jak často, resp. jak intenzivně spolupracují:

- s výchovnými/kariérovými poradci na místních základních školách
- s výchovnými/kariérovými poradci na místních středních školách
- s místními podniky
- s místními neziskovými organizacemi
- s místními PPP (pedagogicko-psychologickými poradnami)
- s místními zástupci krajského úřadu
- popřípadě s jinými dalšími typy organizací

Do nabídky byly zahrnuty subjekty, které mají spojitost s volbou vzdělávací a profesní dráhy a které jsou zastoupeny ve všech třech sektorech (soukromý, neziskový, firemní).

Obr. 12: Míra spolupráce s ostatními organizacemi v oblasti kariérového poradenství ve vlastním regionu (%)



Jako nejčastější spolupráci uvádějí poradci ÚP spolupráci s výchovnými/kariérovými poradci na místních základních školách, na druhém místě jde o výchovné-kariérové poradce na místních středních školách. Na třetím místě, z hlediska intenzity spolupráce, jsou uváděny jiné instituce, mezi které respondenti řadili:

Pedagogové ZŠ, SŠ a VOŠ, univerzity a personální agentury, speciálně pedagogická centra, Hospodářská komora, magistrát města Děčína, Česká hospodářská komora, psycholog, Probační a mediační služba, CV KHK, Hospodářská komora ČR, zástupci obcí, Sdružení TEO při SPŠ Tachov-Světce, Armáda ČR – profesní poradce odd. nábory, Policie ČR – personální odd., Hospodářská komora, Středisko služeb školám, Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, K-centrum; „poradce také především spolupracuje se všemi odděleními na ÚP / analýza trhu práce“, zprostředkování práce... atd.“, „s výchovnými poradci speciálních a praktických škol“; Armáda ČR, odborné sekce ÚP, poskytovatelé dalšího vzdělání a poradenských činností, poskytovatelé diagnostiky – RCV s. r. o., dětský domov, oddělení sociálně právní ochrany dětí MÚ, měst. úřady – soc. odbory, Knihovna, Dětský domov, MěÚ, ostatní KoP ÚP, Hospodářská komora, ostatní ÚP – velmi často, hospodářská komora, KVIC Nový Jičín, s obcemi, hospodářská komora, chráněné dílny, MěÚ – soc. odbor.

Na toto obecné vyjádření míry spolupráce kariérových poradců s lokálními institucemi v oblasti kariérového poradenství navazují názory respondentů na roli, kterou by měly v oblasti kariérového poradenství v ideálním případě hrát základní školy, střední školy, pedagogicko-

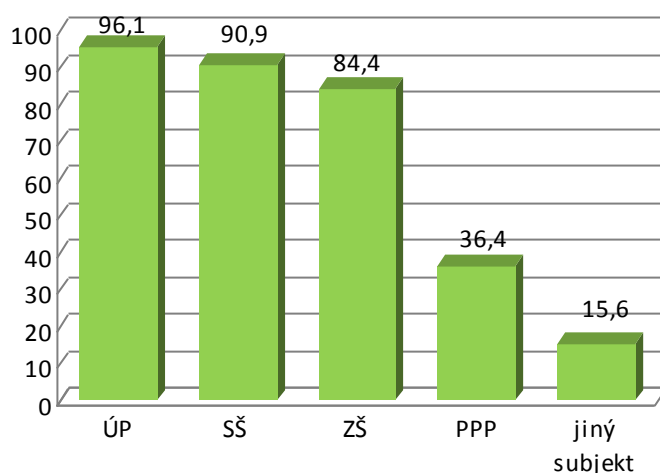
psychologické poradny, úřady práce či jiné subjekty. V odpovědích je vždy uvedena míra souhlasu s rolí jednotlivých institucí v těchto oblastech:

- poskytování informací o vzdělávací nabídce
- poskytování informací o pracovních možnostech
- poskytování informací o uplatnění absolventů škol v regionu na trhu práce
- poskytování možnosti testování – diagnostika studijních předpokladů
- poskytování poradenství v oblasti volby vzdělávání, dalšího studia
- poskytování poradenství v oblasti volby povolání
- poskytování poradenství, jak se orientovat ve světě práce (např. jak zvládnout přijímací pohovor, jaké jsou typy pracovních smluv atp.)
- poskytování komplexního individuálního kariérového poradenství (pro volbu profesní a vzdělávací dráhy)
- poskytování skupinového poradenství pro volbu profesní a vzdělávací dráhy

Z hlediska odpovědí na otázku, jakou roli by měla hrát která instituce v oblasti **poskytování informací o vzdělávací nabídce**, byly odpovědi poradců směřovány zejména do vlastních řad. Hlavní roli v této oblasti má hrát právě úřad práce. Tento názor má 96,1 % poradců ÚP. Názor na roli škol je ovšem také pozitivní – poradci ÚP vidí jako podstatnou také roli škol v této oblasti – 90,9 % poradců si myslí, že tuto roli mají zastávat střední školy, 84,4 % poradců se domnívá, že tuto roli mají hrát i školy základní. Pouze třetina poradců se domnívá, že tyto informace mají poskytovat i pedagogicko-psychologické poradny.

Jako jiné instituce, které by měly zastávat roli poskytovatelů informací o vzdělávací nabídce, uváděli respondenti: *MŠMT, školský úřad, krajský úřad či městský úřad a odbory školství těchto úřadů, rekvalifikační a vzdělávací střediska, hromadné sdělovací prostředky, knihovny a centra mládeže.*

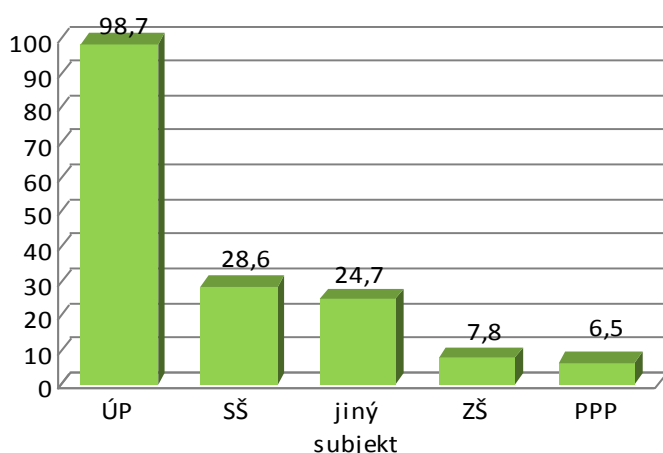
Obr. 13: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti poskytování informací o vzdělávací nabídce (%)



V oblasti **poskytování informací o pracovních možnostech** mají hlavní roli hrát opět poradci ÚP, a to poměrně převažujícím způsobem. Tento názor měla 98,7 % poradců. Názory na zastoupení ostatních institucí se pohybují na poměrně nízké úrovni, a to 28,6 % u středních škol, 24,7 % u jiných subjektů a pouze do 10 % poradců zastává názor, že tuto roli mají hrát také základní školy (7,8 %) či pedagogicko-psychologické poradny (6,5 %).

Jako jiné instituce uváděli respondenti nejčastěji *zaměstnavatelé a agentury práce a jiní soukromí zprostředkovatelé práce* (tento názor byl mezi odpověďmi zastoupen velmi často), dále pak byla v otevřených odpovědích velmi často zastoupena *hospodářská komora* (zejména v daném regionu), *městský úřad a hromadné sdělovací prostředky.*

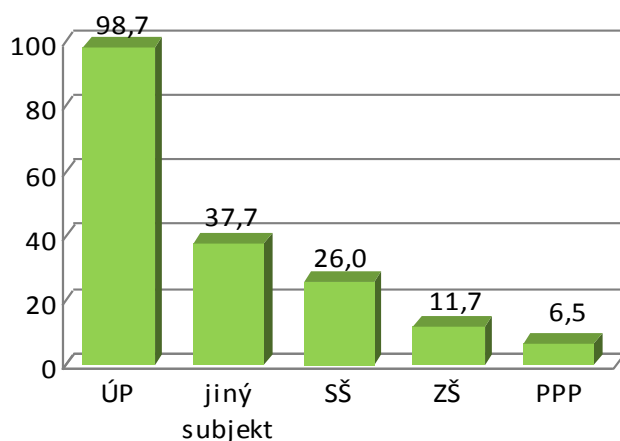
Obr. 14: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti poskytování informací o pracovních možnostech (%)



V oblasti poskytování informací o **souvislostech mezi trhem práce a vzdělávací nabídkou** je situace obdobná. Hlavní roli mají opět hrát poradci ÚP. Zde vidí svoji roli téměř všichni poradci v resortu práce (98,7 %). Spíše okrajovou roli mají v této oblasti hrát ostatní instituce. Hned na dalším místě uvedli poradci v 37,7 % jiné subjekty. 26 % poradců si myslí, že by tuto roli měly zastupovat střední školy, podle 11,7 % by toto měly zajistit i školy základní. Pouze 6,5 % si myslí, že tyto informace mohou poskytovat i pedagogicko-psychologické poradny.

Jako jiné instituce uváděli respondenti zejména *ministerstva školství a práce (MŠMT a MPSV)* a případně jejich příspěvkové organizace jako *Národní ústav odborného vzdělávání*, dále pak byly poměrně často jmenovány *krajské úřady a jejich odbory školství*, velmi často byly jmenovány také *hospodářské komory*, dále respondenti uvedli také *agentury práce a ÚIV*.

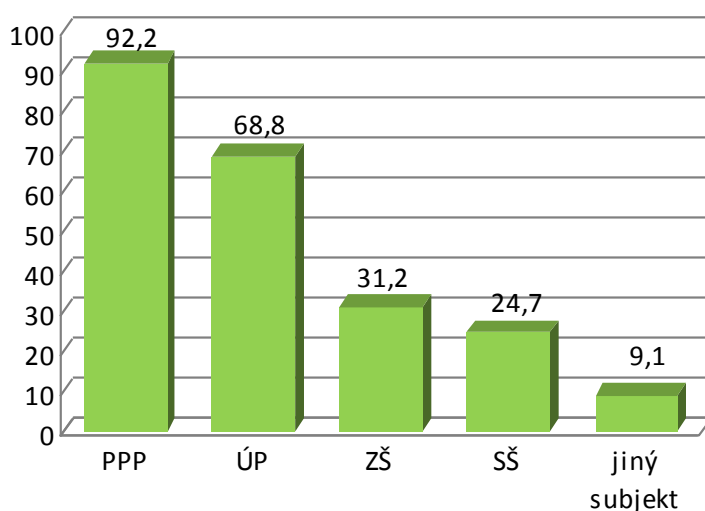
Obr. 15: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti poskytování informací o souvislostech mezi trhem práce a vzdělávací nabídkou (%)



V oblasti **testování diagnostiky studijních předpokladů** mají hrát hlavní roli zejména pedagogicko-psychologické poradny. Tento názor zastává 92,2 % poradců ÚP. Tuto roli ovšem vidí také sami u sebe, a to v 68,8 % případech odpovědí. Spíše okrajově by tuto činnost měly zajišťovat školy – toto si myslí zhruba třetina dotazovaných (ZŠ 31,2 %, SŠ 24,7 %). Pouze 9,1 % poradců se domnívá, že tuto roli mají hrát i jiné subjekty.

Jako jiné instituce uváděli respondenti zejména *soukromé psychology a jiná speciální centra*; dále byli zmiňováni: *psycholog na ÚP nebo testování na internetu*.

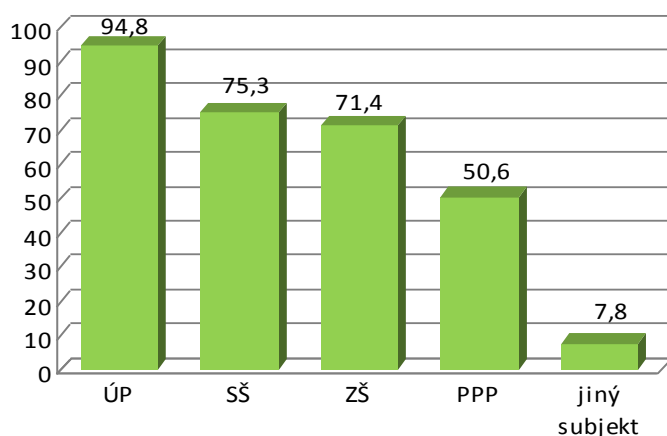
Obr. 16: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti testování diagnostiky studijních předpokladů (%)



Ohledně **poskytování poradenství v oblasti volby vzdělávání a dalšího studia** převažuje dle poradců ÚP opět jejich vlastní role. Tento názor zastává 94,8 % respondentů. Ovšem jisté zapojení vidí jako podstatné i u středních (75,3 %) a následně základních škol (71,4 %). Zde by měly hrát velmi důležitou roli kariéroví/výchovní poradci na školách. Ovšem více než polovina respondentů se domnívá, že tyto informace, resp. poradenství má poskytovat také pedagogicko-psychologická poradna (50,6 %). Pouze 7,8 % poradců vidí tuto roli i v jiných institucích.

Jako jiné instituce uváděli respondenti poměrně širokou škálu institucí: *školský úřad, speciální centra, NÚV, ÚIV, odbory školství městského a krajského úřadu, MŠMT, výchovní poradci na školách.*

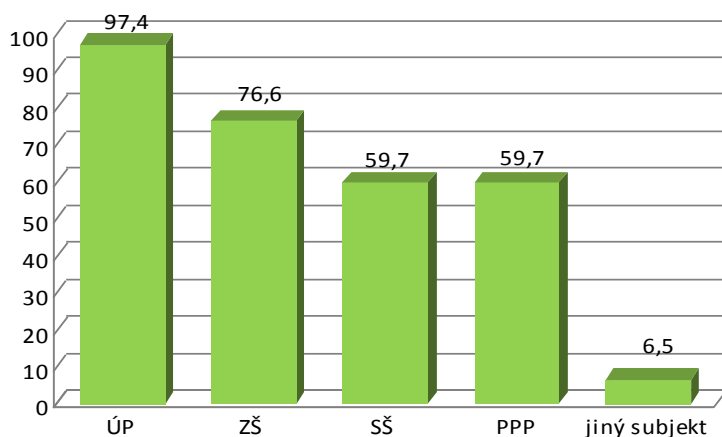
Obr. 17: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti poskytování poradenství k volbě vzdělávání a dalšího studia (%)



Co se týče **poskytování poradenství v oblasti volby povolání**, jsou výsledky obdobné jako v předcházející otázce. Hlavní roli mají hrát poradci ÚP – tento názor zastává 97,4 % poradců. Ovšem důležitou roli mají hrát následně po ÚP základní školy (76,6 %) a následně školy střední (59,7 %). Zde je opět podstatná role kariérových-výchovných poradců. Podobně vidí poradci ÚP důležitou roli poradců také v pedagogicko-psychologických poradnách (59,7 %).

Jako jiné instituce uváděli respondenti: *hospodářskou komoru, krajský úřad, speciální centra, NÚV, ÚIV, krajský úřad.*

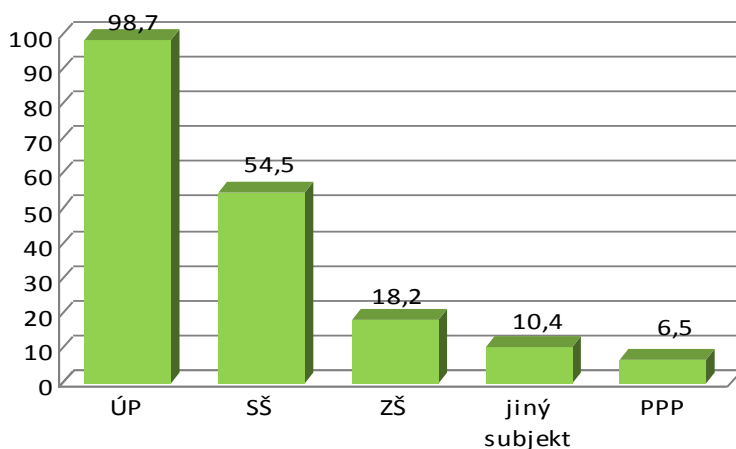
Obr. 18: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti poskytování informací o volbě vzdělávání (%)



V oblasti **poskytování poradenství, jak se orientovat ve světě práce** mají opět zásadní roli hrát poradci ÚP – to si myslí 98,7 % poradců z ÚP. 54,5 % se domnívá, že tuto roli mají hrát kariéroví/výchovní poradci na středních školách. Pokud jde o poradce na základních školách, tuto roli u nich vidí pouze 18,2 % respondentů. Podle 10,4 % má tuto roli hrát jiný subjekt a podle 6,5 % pedagogicko-psychologické poradny.

Jako jiné instituce uváděli respondenti: *ve výuce na školách, soukromé subjekty, agentury práce, hospodářská komora, personalisté, městské úřady a oblastní inspektoráty práce.*

Obr. 19: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti poskytování informací o orientaci ve světě práce (%)



V oblasti **poskytování komplexního individuálního kariérového poradenství** mají poradenství zajišťovat zejména poradci ÚP – toto se domnívá 96,1 % poradců. Zhruba třetina respondentů vidí jako další instituce, které mají poskytovat individuální kariérové poradenství, střední školy (36,4 %), pedagogicko-psychologické poradny (33,8 %) a základní školy (29,9 %). 7,8 % uvedlo také jiné subjekty, které mají toto poradenství poskytovat.

Jako jiné instituce uváděli respondenti: *soukromé subjekty v projektech a personální agentury, MŠMT a jeho příspěvkové organizace, např. NÚV, hospodářskou komoru. Dále bylo uvedeno provádění bilanční diagnostiky za úplaty a práce výchovných poradců, popř. psychologů na školách.*

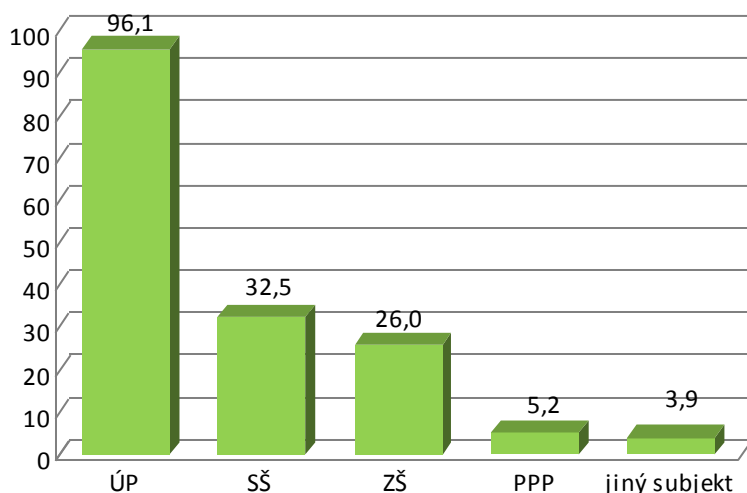
Obr. 20: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti poskytování individuálního kariérového poradenství (%)



V oblasti **poskytování skupinového poradenství** pro volbu profesní a vzdělávací dráhy se odpovědi mírně liší od názoru poskytování individuálního poradenství. Hlavní roli mají opět hrát poradci ÚP (toto se domnívá 96,1 % respondentů), pouze dle 1/3 respondentů mají tuto roli hrát poradci na školách (32,5 % SŠ, 26 % ZŠ). Pouze okrajovou roli mají hrát v oblasti skupinového poradenství poradci v pedagogicko-psychologických poradnách (tuto roli přisoudilo PPP pouze 5,2 % respondentů).

Jako jiné instituce uváděli respondenti: *krajský úřad a hospodářskou komoru.*

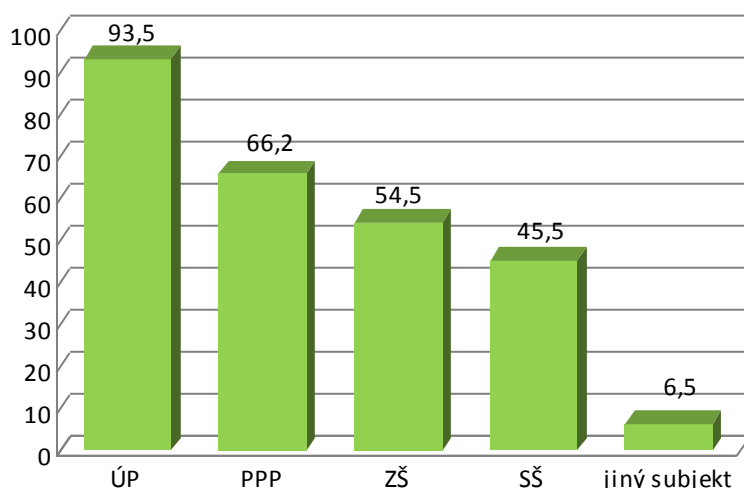
Obr. 21: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti poskytování skupinového kariérového poradenství (%)



V oblasti institucionálního zastoupení aktérů v oblasti **testování – zájmové dotazníky** mají hrát nejdůležitější roli opět poradci Úřadu práce – toto si myslí 93,5 % respondentů. Na druhém místě mají být poradci v pedagogicko-psychologických poradnách – toto se domnívá více než 2/3 respondentů. Zhruba polovina dotazovaných si myslí, že v oblasti testování zájmů mají hrát roli také základní školy (54,5 %) a střední školy (45,5 %). Pouze 6,5 % poradců ÚP si myslí, že tuto službu mají poskytovat také jiné subjekty.

Jako jiné instituce uváděli respondenti vedle *městského úřadu a soukromých odborníků zejména webové stránky, resp. testování na internetu.*

Obr. 22: Názor na institucionální zastoupení aktérů v oblasti testování – zájmové dotazníky (%)



Velmi rozsáhlé byly **komentáře**, které respondenti uváděli k části týkající se práce poradců ÚP z celkového pohledu.

Jako velmi podstatnou vidí většina respondentů právě spolupráci mezi jednotlivými subjekty a mezi resortem práce a resortem školství.

- *určitě je důležitá spolupráce všech institucí, každá vnáší do konečného výsledku něco jiného, záleží na konkrétním případě*
- *školy málo spolupracují s ÚP, ale záleží na zaměstnancích a na mezilidských vztazích*
- *Informační a poradenské středisko pro volbu povolání (IPS) poskytuje služby klientům spadajícím jak pod MPSV, tak pod MŠMT, a proto by obě tato ministerstva měla činnosti IPS vedoucí k volbě povolání a s tím související vzdělávací dráhy s cílem účinné prevence*
- *každý z uvedených subjektů by se měl více či méně zabývat kariérovým poradenstvím, ovšem každý subjekt tak může činit dle svých možností – př. pokud má škola školního psychologa, může dělat diagnostické testy profesní orientace, málokterá škola však má testy*
- *u minulých odpovědí jsem většinou označila všechny uvedené subjekty, a to z toho důvodu, že si myslím, že se tento typ poradenství všech týká, jen by se lišily záběrem péče vůči klientovi*

Dále vidí, v návaznosti na spolupráci subjektů, jako podstatnou určitou míru koordinace poskytovaných služeb kariérových poradců.

- *kariérové poradenství by se mělo poskytovat jednotně z určitého centra – stávalo se, že když kariérové poradenství poskytoval svého času školský úřad nebo školní psycholog, tak stejně pro potřebné informace volali k nám na IPS úřadu práce*
- *kariérový poradce ÚP disponuje nejúplnějším přehledem z nejširšího spektra informačních zdrojů – vývoj na trhu práce, statistiky volných pracovních míst, možnosti studia i rekvalifikace atd.*

Také se poradci vyjadřovali k nástrojům, které v práci využívají.

- *doporučuji testování předpokladů ke studiu přenechat pouze psychologům ÚP*
- *bohužel stále musím přepracovávat odkazy na funkční stránky, nelze spoléhat na údaje*

Celkově lze shrnout, že kariéroví poradci Úřadu práce vidí hlavní roli v oblasti kariérového poradenství právě Úřadu práce. A to ve všech dílčích oblastech dotazování, mimo diagnostiky studijních předpokladů, kde vidí stěžejní roli poradců v pedagogicko-psychologických poradnách. Poradci PPP mají zasahovat zejména právě do této oblasti. V ostatních dílčích činnostech kariérového poradenství vidí respondenti jako velmi důležitou roli, z hlediska četnosti odpovědí, u kariérových-výchovných poradců na středních školách, následně pak, z hlediska četnosti odpovědí, na základních školách.

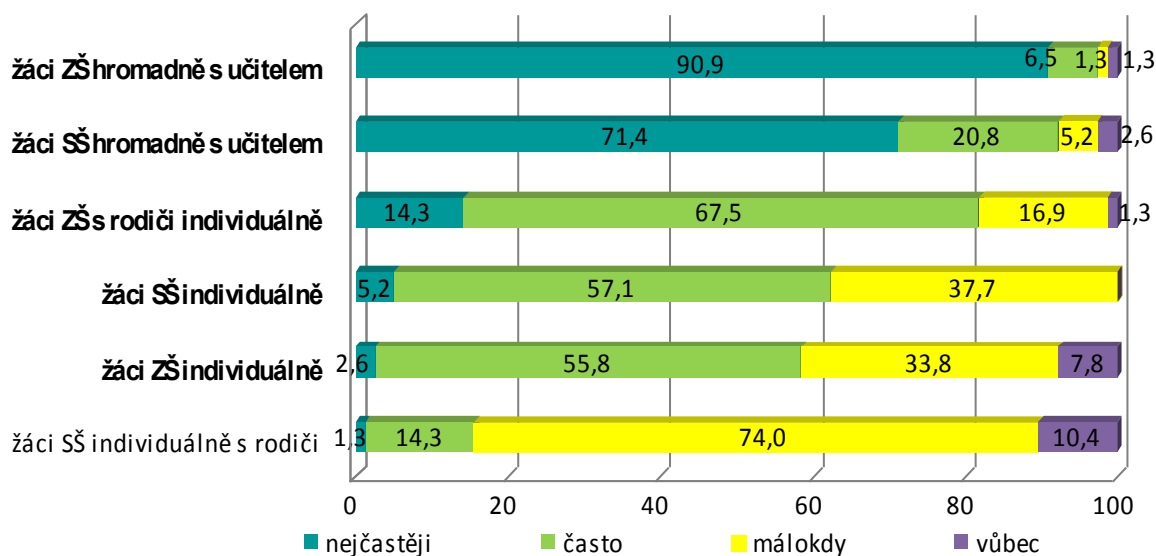
Z hlediska role jiných subjektů byla nejčastěji v oblasti podpory kariérového rozhodování klientů uvedena ministerstva školství a práce a jejich příspěvkové organizace (zejména pak NÚV a bývalý ÚIV), krajské a městské úřady a jejich odbory školství a hospodářské komory, a to pro poskytování informací o souvislostech trhu práce a vzdělávání. Z hlediska poskytování poradenství a informací o světě práce to pak byly vedle nabízených odpovědí zejména agentury práce a opět také hospodářské komory. Z hlediska testování a diagnostiky je pak důležitá role přisouzena soukromým psychologům a v oblasti testování zájmů je zde jako důležitá instituce uváděn internet a elektronicky dostupné testy.

7. KLIENTI KARIÉROVÝCH PORADCŮ ÚŘADU PRÁCE

Dotazníkové šetření se zaměřilo v oblasti kariérového poradenství na školách také na **typ klientů kariérových poradců, a to konkrétně žáků základních a středních škol.** Respondenti zodpovídali dotaz, jaká je četnost návštěv žáků, a to v porovnání z hlediska jejich individuálních návštěv, návštěv s rodiči a návštěv s učitelem během výuky (hromadně) za časové období posledních 5 let.

Pokud srovnáme tento typ návštěv, pak nejčastěji navštěvují žáci úřad práce, resp. pracoviště kariérového poradce ÚP hromadně s učitelem během výuky. U žáků ZŠ je to nejčastěji v 90,9 %, často v 6,5 %. Pouze 1,3 % poradců uvedlo, že je žáci ZŠ s učitelem nikdy pracovišti nenavštěvují. U žáků SŠ je tento typ návštěv také nejčastější (71,4 %), ve 20,8 % jde o časté návštěvy. 2,6 % poradců uvedlo, že je žáci SŠ s učitelem nikdy na pracovišti nenavštěvují.

Obr. 23: Návštěvnost klientů – žáků ZŠ a SŠ v průměru za posledních 5 let² (%)



Z hlediska četnosti následují za návštěvami žáků s učitelem návštěvy žáků ZŠ s rodiči, a to individuálně. Nejčastější je tento typ návštěvy u 14,3 % poradců, častý u 67,5 %. Pouze v 1,3 % případů poradce ÚP nenavštěvují žáci ZŠ s rodiči individuálně. Dále, řazeno dle četnosti, uvádějí poradci četnost návštěv žáků SŠ individuálně (nejčastěji v 5,2 %, často v 57,1 %, málokdy 37,7 %). Následně uvádějí poradci četnost návštěv samotných žáků ZŠ individuálně (nejčastěji 2,6 %, často 55,8 %, málokdy 33,8 %). V tomto srovnání navštěvují poradce nejméně žáci středních škol individuálně se svými rodiči – v 10,4 % případů toto poradci ÚP v praxi neřeší vůbec, v 74 % málokdy.

² Uvedená hodnota 90,9% návštěvnost žáků s učitelem vyjadřuje, že tento podíl respondentů uvedl největší četnost těchto návštěv ze všech uvedeným možností; nevyjadřuje tedy reálný podíl případů, kdy žáci základních škola přicházejí s učitelem na úřad práce.

Následně byli poradci dotazováni na účel hromadných návštěv žáků, pokud navštíví IPS ÚP s učitelem v rámci výuky. Jak ukázaly odpovědi v předchozí otázce, jsou nejčastějším typem návštěv právě návštěvy žáků, které přivede na ÚP jejich učitel; ať již na základní, nebo střední škole.

Nejčastěji je účelem tohoto typu návštěvy (v 97,4 %) beseda se žáky základních škol. Na druhém místě jsou účelem návštěv besedy a exkurze středoškoláků – jako nejčastější důvod toto uvedlo 79,2 %, často ve 13 %.

Na třetím místě uvedli poradci „jiný důvod“ návštěvy, a to jak u žáků základních, tak středních škol (nejčastěji 42,9 %, často 35,7 %, málokdy 21,4 %). Poradci uváděli buď konkrétní jiné důvody, nebo upřesňovali ostatní zbylé odpovědi.

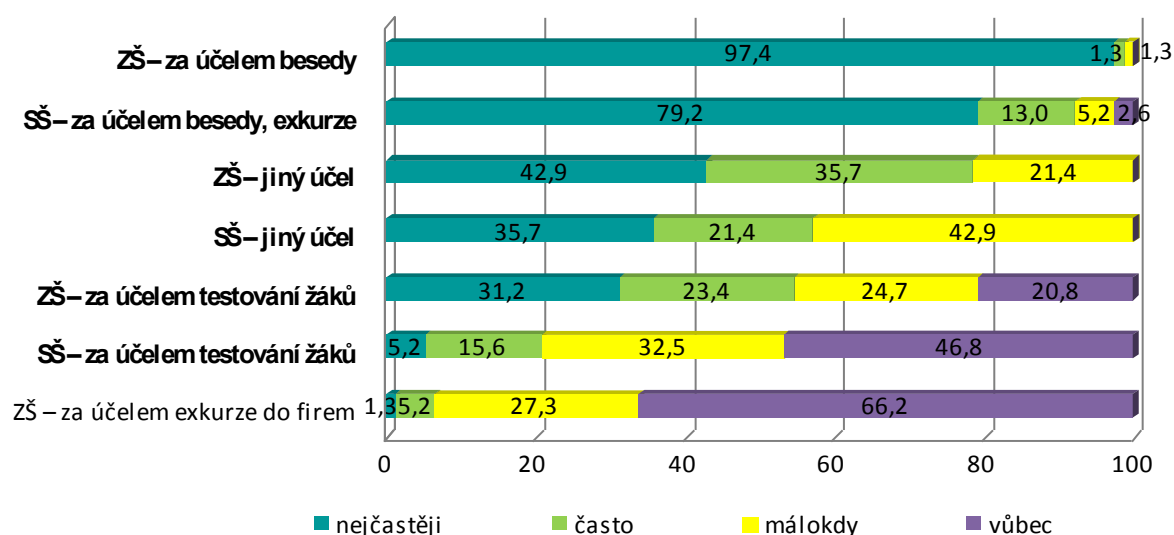
Jako jiné důvody tedy respondenti u žáků ZŠ uvedli:

- upřesnění k tématu besedy: besedy; nejde o besedy, ale o skupinový program; seznámení s ÚP; seznámení s trhem práce; orientace v nabídce; exkurze na ÚP
- individuální poradenství: individuální poradenství; informace o možnosti přestupu na jinou školu; nerozhodnost, potvrzení si výběru; za účelem individuálního poradenství; schůzky s rodiči vycházejících žáků
- testování: testování; testování = test papír-tužka – výsledkem je určení oblasti zájmů
- akce: výstavy – burzy SŠ a firem; burza škol v okrese; přehlídky škol; přehlídky profesí; návštěva přehlídky středních škol; návštěvy výstavy škol; návštěva poradce ve škole / třídní schůzky

Jako jiné důvody hromadné návštěvy s učitelem uváděli respondenti u žáků SŠ:

- upřesnění k tématu besedy: besedy k orientaci před vstupem na trh práce; exkurze na ÚP; přehledy o volných pracovních místech; pracovní smlouvy; zákoník práce; kromě volby povolání navíc zájem o témata: základy pracovního práva, životopis, pohovor atd.
- individuální poradenství: další možnosti absolventů SŠ; za účelem individuálního poradenství; ujištění se výběru; sebeprezentace na TP; informace o možnosti přestupu na jinou školu; dokončení studia
- testování: testování; individuální testování a poradenství
- akce: akce podporující další vzdělávání – TVD; sociální obor – výklad vyplácených dávek; seznámení s ÚP; v rámci výuky – témata k fungování trhu práce

Obr. 24: Účel hromadných návštěv žáků s učitelem v průměru za posledních 5 let (%)



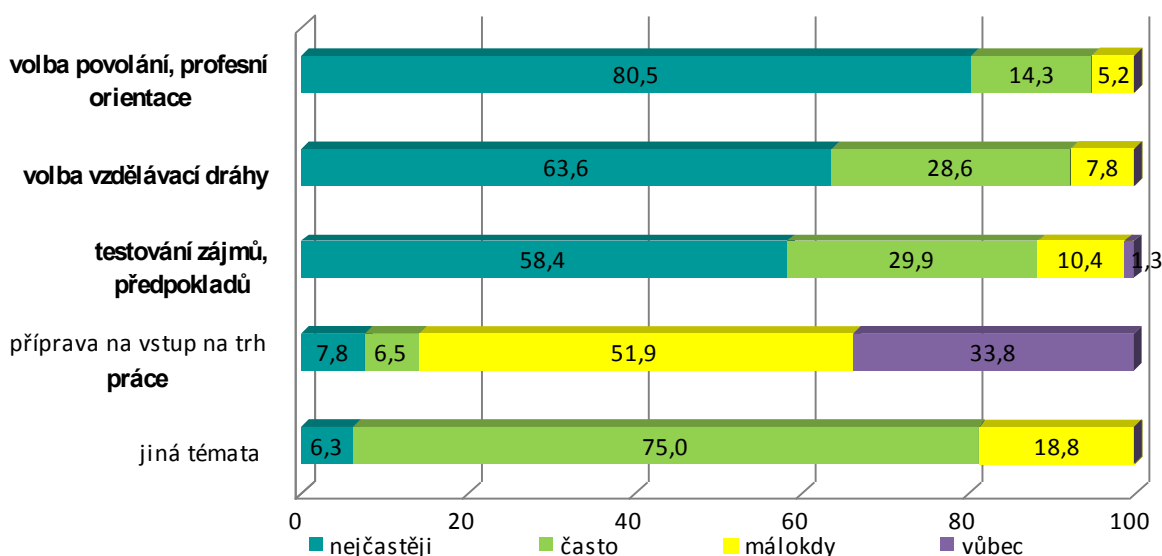
Dalším účelem je testování žáků základních škol. Jako nejčastější důvod to uvedlo 31,2 %, často 23,4 %. Na druhé straně jedna pětina respondentů uvedla, že žáky ZŠ vůbec netestuje. U testování žáků středních škol je tato aktivita méně častá. Jako nejčastější důvod návštěvy to uvedlo pouze 5,2 % respondentů, 15,6 % to uvedlo jako častý důvod. Podle třetiny poradců jde spíše o výjimečný důvod návštěvy (32,5 % málokdy).

Nejméně četný důvod návštěv uvedli poradci ÚP exkurze do firem. Dvě třetiny poradců to nevidí jako důvod nikdy (66,2 %), téměř třetina to uvedla jako důvod návštěvy, ovšem málokdy (27,3 %).

Žáci základních škol se na poradce obracejí nejčastěji z důvodu volby povolání a profesní orientace, a to uvedlo jako nejčastější důvod 80,5 %, častým důvodem je to u žáků ZŠ ve 14,3 %. Hned druhým nejčastějším důvodem je pak volba vzdělávací dráhy – nejčastěji se žáci ZŠ obracejí na poradce s tímto důvodem v 63,6 %, často v 28,6 %. S profesní a vzdělávací volbou se obracejí žáci na poradce vždy – to uvedli všichni respondenti. Jde o hlavní poradenské téma pro tuto cílovou skupinu klientů.

Na třetím místě pak bylo téma žáků ZŠ testování zájmů a předpokladů – nejčastěji se obracejí s tímto tématem žáci na poradce v 58,4 %, často v 29,9 %, málokdy v 10,4 %. Téma přípravy na trh práce je spíše okrajové – nejčastěji ho řeší se žáky ZŠ pouze 7,8 % poradců, 6,5 % často. Více než polovina (51,9 %) poradců toto téma řeší málokdy, třetina (33,8 %) nikdy.

Obr. 25: Žáci ZŠ se na poradce ÚP obracejí v oblasti kariérového poradenství s tématy (%)

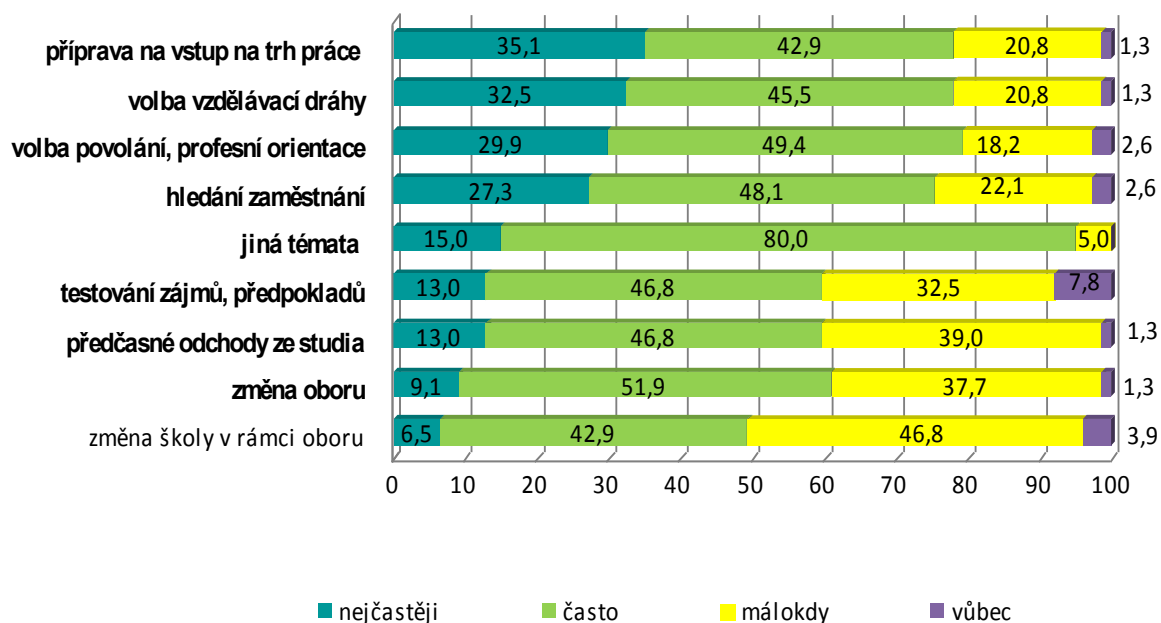


Poradci také formulovali jiná témata (nebo upřesnili výše uvedené možnosti), se kterými se žáci ZŠ na poradce obracejí. Jako jiné důvody individuální návštěvy uváděli u žáků ZŠ:

- informace týkající se sektoru práce: *statistiky uplatnitelnosti, obeznámení se s portálem ÚP, profesiogramy, informace z trhu práce, nejžádanější profese, požadavky trhu práce v regionu, uplatnění profesí na trhu práce, charakteristika profesí, perspektiva zaměstnání, uplatnění na TP, statistiky nezaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost, funkce ÚP a rekvalifikace, zhlédnutí CD, DVD o povoláních, videoklipy povolání*
- informace týkající se sektoru školství: *statistiky úspěšnosti na jednotlivých SŠ, vhodný obor vzhledem ke zdravotnímu stavu nebo specifickým poruchám učení, přestup na jinou školu, opravné zkoušky, náročnost a kvalita oborů/škol, tištěné infomateriály o SŠ, problematika přijímacího řízení na SŠ, přestup na jinou školu, řešení postupu při přijímacím řízení, přijímací řízení, změna školy, atlasy školství a místní přehledy škol*
- informace o akcích: *informace o veletrzích škol a pracovních veletrzích*
- jiné osobní problémy klientů: *rodinné a školní, neshody s rodiči při volbě povolání*

Následně bylo dotazování zaměřeno na témata, která ovšem s poradci IPS řeší žáci středních škol. Jako nejčastější typ dotazu žáků SŠ jsou uváděny dotazy k přípravě na trh práce (nejčastěji v 35,1 %, často 42,9 %). Na druhém místě pak žáky SŠ zajímá volba vzdělávací dráhy (nejčastěji v 32,5 %, často v 45,5 %). Na třetím a čtvrtém místě jde o témata týkající se trhu práce – poradenství v oblasti volby povolání a profesní orientace řeší žáci SŠ nejčastěji v 29,9 % a často v 49,4 %; poradenství při hledání zaměstnání nejčastěji v 27,3 % a často v 48,1 %.

Obr. 26: Žáci SŠ se na poradce ÚP obracejí v oblasti kariérového poradenství s tématy (%)



Jako jiné důvody individuální návštěvy uváděli u žáků SŠ poradci tyto druhy odpovědí:

- témata z resortu práce: *nezaměstnanost v okrese, průběh přijímacího pohovoru u zaměstnavatele, statistiky uplatnitelnosti absolventů jednotlivých oborů na trhu práce, uplatnění na trhu práce, zákoník práce, pracovní smlouvy, ZoZ, pracovní právo, žádost o zaměstnání, uplatnění absolventů na TP, informace a analýzy trhu práce, podmínky evidence, podpora, pojištění, krátkodobé pracovní poměry („brigády“), dotazy k evidenci, pracovně právní problematika a problematika zdravotního a sociálního pojištění, životopis, pohovor, možnost brigádnické činnosti při studiu, videoklipy povolání, pracovně právní poradenství, spíše shánění brigády v průběhu studia, zaměstnání při studiu, stáže, evidence na ÚP a z toho plynoucí práva a povinnosti k jednotlivým institucím*
- témata z resortu školství: *studium na VŠ, VOŠ, přechod na dálkové studium, možnosti dalšího vzdělávání, gymnazisté – volba volitelných předmětů, volba VŠ, přijímací řízení na VŠ, volba seminářů na gymnáziu ve 2.ročníku*
- téma práce a studia v zahraničí: *možnosti práce v zahraničí, práce a studium v zahraničí, práce a studium v zahraničí, evropská dobrovolná služba, jazykové kurzy v ČR i zahraničí, práce v cizině při studiu*

Podobný poměr odpovědí se týká následně dalších témat, která žáci SŠ řeší s poradci ÚP: testování zájmů a předpokladů, předčasné odchody ze studia, změna oboru a na posledním místě z hlediska četnosti témat je změna školy v rámci oboru. Tyto odpovědi jsou nejčastěji uváděny v desetině, často zhruba v polovině uvedených témat.

Specifické dotazy se týkaly názoru kariérových poradců ÚP na připravenost žáků na volbu povolání, a to zvláště u žáků základních a zvláště u žáků středních škol.

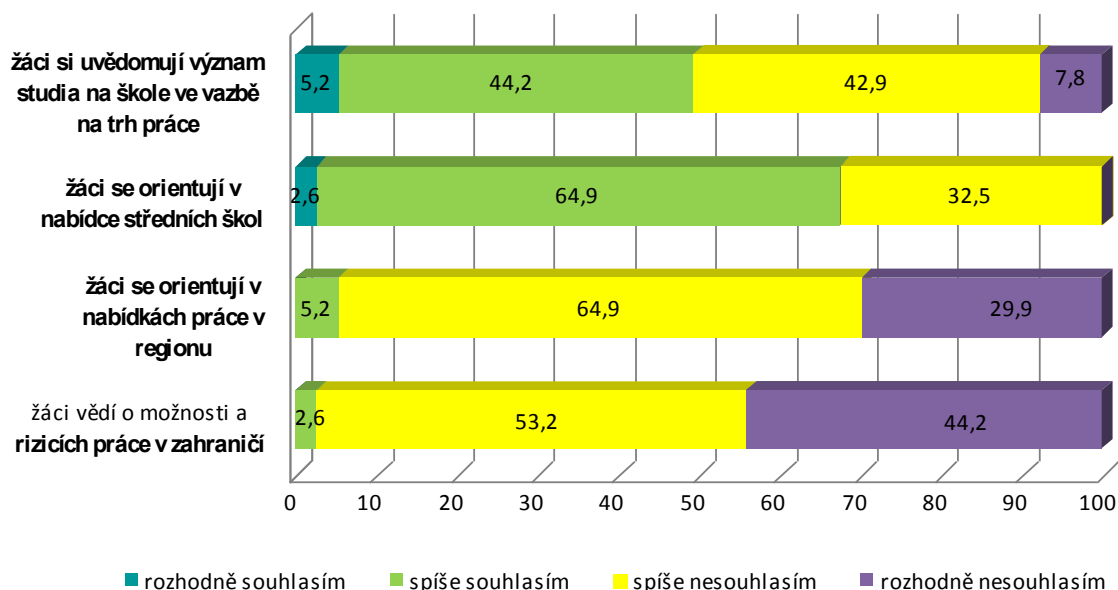
Podle poradců ÚP jsou na tom z hlediska připravenosti nejlépe žáci ZŠ v oblasti orientace v nabídce středních škol. A to v případě, že posuzujeme celkovou míru souhlasu (rozhodně souhlasí 2,6 % a spíše souhlasí 64,9 % poradců).

Pokud jde o to, se kterou možností vyjádřili poradci souhlas nejintenzivněji, pak by šlo o to, že si žáci uvědomují význam studia na škole ve vazbě na trh práce – s tímto názorem rozhodně souhlasí 5,2 % poradců, spíše souhlasí 44, %. Podle poradců ovšem s tímto rozhodně nesouhlasí až 7,8 % poradců.

Názor na orientaci žáků v nabídce práce v regionu a v orientaci žáků v rizicích a možnostech práce v zahraničí převládá u poradců spíše negativní názor. Pouze necelých 5 % poradců je spíše přesvědčeno, že se žáci v těchto tématech orientují. V nabídce práce

v regionu se spíše neorientuje 64,9 %, vůbec pak 29,9 %. Z hlediska informovanosti o možnostech a rizicích práce v zahraničí je připravenost žáků ZŠ ještě na nižší úrovni – podle 53,2 % poradců se žáci spíše v tomto tématu neorientují, podle 44,2 % se v tomto tématu neorientují vůbec.

Obr. 27: Připravenost žáků ZŠ na volbu povolání (%)



Poradci ovšem doplnili velké množství komentářů, které se připravenosti žáků ZŠ na vstup na trh práce, resp. na volbu povolání týkají.

Nejčastěji se komentáře týkají velkých rozdílů mezi školami resp. poradci na školách:

- *míra orientace se liší škola od školy*
- *mezi školami jsou velké rozdíly – vždy záleží na osobě výchovného poradce a konkrétního pedagoga, který vyučuje buď přímo volbu povolání, nebo alespoň v bloku v rámci pracovní, rodinné, občanské výchovy nebo také informatiky praktické věci – učí hledat v atlasu škol*
- *záleží na každé ZŠ, jak se žáky pracuje a kolik času ve výuce věnuje volbě povolání*

Druhým tématem komentářů je individuální připravenost žáků (případně v kombinaci s předchozím tématem):

- *nelze hodnotit, je to příliš individuální*
- *záleží na výchovném poradci i na žácích samotných*
- *informovanost žáků je různá i dle toho, na jakou ZŠ chodí*
- *uvědomění se liší škola od školy i žák od žáka*
- *absolutně žádné povědomí o výše uvedeném – nefunguje smysl výchovných poradců na školách, o žáky se nezajímají, nemají potřebné informace a zájem – nejsou motivováni (finančně, morálně aj.)*
- *ve většině případů lze říci, že žáci nemají představu o návaznosti oboru, který si vybírají a trhu práce, proto se snažíme prostřednictvím besed jim tuto spojitost přiblížit nejen na trhu práce v ČR, ale i v zahraničí*
- *žáka ZŠ vyhodnocují jako apatického, žijícího ve vlastním světě*
- *samozřejmě záleží na prostředí, ve kterém se žák pohybuje*

Výsledky dotazování na připravenost žáků SŠ na volbu povolání jsou podobné z hlediska četnosti odpovědí. Názory poradců na připravenost žáků SŠ jsou ovšem mírně optimističtější než u žáků ZŠ. Nejpozitivněji se poradci ÚP vyjadřují k orientaci žáků v nabídce VOŠ a VŠ – s tím rozhodně souhlasí 16,9 % a spíše souhlasí 76,6 %. Obdobný názor mají poradci na to, zda si žáci uvědomují význam přípravy na SŠ z hlediska uplatnění na trhu práce – rozhodně souhlasí 15,6 % poradců, spíše souhlasí 61 % respondentů.

Méně pozitivní názor mají poradci na orientaci žáků SŠ v nabídce volných míst v regionu. Pouze 1,3 % poradců rozhodně souhlasí s tím, že se žáci v tomto tématu orientují,

28,6 % poradců souhlasí spíše. Ovšem téměř 2/3 respondentů spíše nesouhlasí a 6,5 % nesouhlasí vůbec. Vysoká míra neznalosti je také mezi žáky SŠ o možnostech a riziku práce v zahraničí. Pouze 26 % respondentů se domnívá, že žáci tuto znalost mají. Více než polovina poradců se ovšem domnívá, že tuto znalost spíš nemají (54,5 %) nebo nemají vůbec (19,5 %).

Obr. 28: Připravenost žáků SŠ na volbu povolání (%)



Respondenti doplnili velké množství komentářů také k připravenosti žáků SŠ na volbu povolání.

Některé otevřené odpovědi, stejně jako u žáků ZŠ, se týkaly individuálního postoje nebo znalostí studentů SŠ:

- vycházející studenti SŠ vůbec nemají představu o potřebách trhu práce, o uplatnění jejich oboru
- někteří se dokonce vůbec nezajímají, co bude po jejich absolvování školy (vycházím z názorů studentů na besedách)
- uplatnění na trhu práce pro absolventy SŠ daného oboru jim není vždy jasné, jelikož vysoké procento z nich se nechce ve vystudovaném oboru uplatňovat
- ve chvíli, kdy přijdou na ÚP (poslední a předposlední ročníky SŠ), je ještě trh práce nezajímavý – je pro ně většinou aktuální, jak dlouho mohou být doma, jak dlouhé mohou být „poslední prázdniny“ po ukončení SŠ
- neorientují se proto, že to většinou zatím nepotřebují
- výše uvedené dotazy nelze paušalizovat – žáci SŠ nemají stejný přístup k uváděné problematice
- záleží na studentech a typu studované školy, zda chtějí dál studovat, nebo už směřují na trh práce, a hlavně na rodině

Některé komentáře se týkají také spolupráce poradců v obou sektorech – školství a práce:

- obecně u středních škol došlo k rozvoji zájmu o spolupráci s IPS a poskytování informací žákům SŠ v oblasti vstupu na TP, orientace na TP a volby studia s ohledem na perspektivu na TP a též o sdělování praktických informací –evidence

Další komentují rozdíly mezi žáky či školami, kde studují:

- je to příliš individuální
- opět velké rozdíly
- záleží na každé SŠ – úroveň v připravenosti žáků je různá
- jak kdo

Respondenti se vyjadřovali také celkově k tématu klienti – žáci základních a středních škol. Komentáře k tomuto tématu jsou dílčí a odlišné. Týkají se jednak toho, že mezi klienty

v resortu školství je nutné počítat také samotné poradce na školách (*informace jsou poskytovány také výchovným poradcům a jiným odborným pracovníkům v rámci společných setkání a projektů*).

Dále se pak komentáře týkají posunu ve vnímání situace ze strany klientů – žáků (*v současnosti si stále více žáci a studenti uvědomují svou volbu profese s ohledem na trh práce, zajímá je plat, uplatnění ve studovaném oboru i uplatnění v zahraničí*).

Na druhé straně se komentáře týkají také negativního náhledu na informovanost klientů – žáků (*na ZŠ a SŠ je většinou nedostatečná informovanost v rámci výuky volba povolání a světa, stoupá počet nerozhodných klientů, jak žáků ZŠ, tak i SŠ*).

Celkově lze v části týkající se klientů (konkrétně žáků ZŠ, resp. SŠ) shrnout, že nejčastěji navštěvují žáci úřad práce, resp. pracoviště kariérového poradce ÚP hromadně s učitelem během výuky. Z hlediska četnosti následují za návštěvami žáků s učitelem návštěvy žáků ZŠ s rodiči, a to individuálně. Následně byli poradci dotazováni na účel hromadných návštěv žáků, pokud navštíví IPS ÚP s učitelem v rámci výuky. Jak ukázaly odpovědi v předchozí otázce, jsou nejčastějším typem návštěv právě návštěvy žáků, které přivede na ÚP jejich učitel. Ať již na základní, nebo střední škole.

Nejčastěji je účelem tohoto typu návštěvy beseda se žáky základních škol. Na druhém místě jsou účelem návštěv besedy a exkurze středoškoláků. Žáci základních škol se na poradce obracejí nejčastěji z důvodu volby povolání a profesní orientace. Hned druhým nejčastějším důvodem je pak volba vzdělávací dráhy. S profesní a vzdělávací volbou se obracejí žáci na poradce vždy – to uvedli všichni respondenti. Jde o hlavní poradenské téma pro tuto cílovou skupinu klientů.

Následně bylo dotazování zaměřeno na témata, která ovšem s poradci IPS řeší žáci středních škol. Jako nejčastější typ dotazu žáků SŠ jsou uváděny dotazy k přípravě na trh práce. Na druhém místě pak žáky SŠ zajímá volba vzdělávací dráhy. Specifické dotazy se týkaly názoru kariérových poradců ÚP na připravenost žáků na volbu povolání, a to zvláště u žáků základních a zvláště u žáků středních škol.

Podle poradců ÚP jsou na tom z hlediska připravenosti nejlépe žáci ZŠ v oblasti orientace v nabídce středních škol. Výsledky dotazování na připravenost žáků SŠ na volbu povolání jsou podobné z hlediska četnosti odpovědí. Názory poradců na připravenost žáků SŠ jsou ovšem mírně optimističtější než u žáků ZŠ. Nejpozitivněji se poradci ÚP vyjadřují k orientaci žáků v nabídce VOŠ a VŠ. Obdobný názor mají poradci na to, zda si žáci uvědomují význam přípravy na SŠ z hlediska uplatnění na trhu práce.

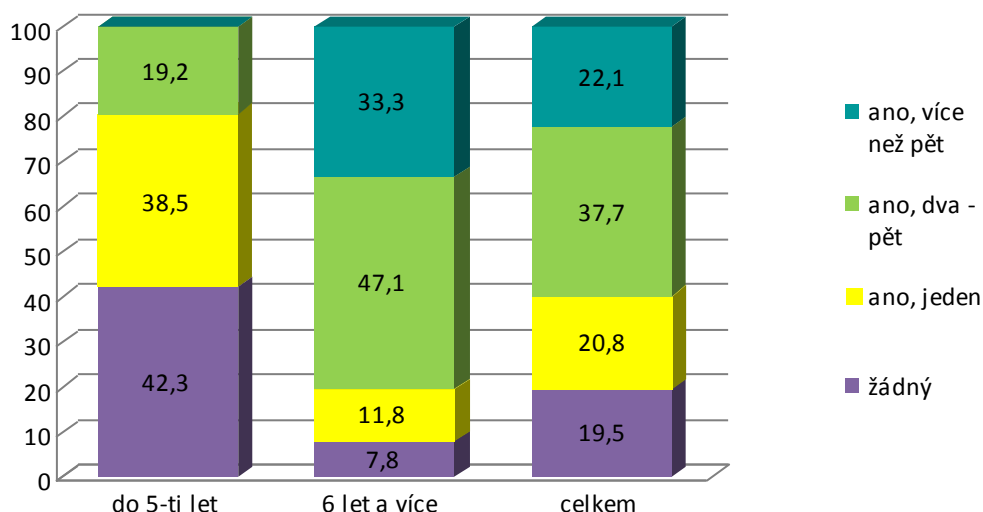
Poradci také doplnili velké množství komentářů, které se připravenosti žáků ZŠ na vstup na trh práce, resp. na volbu povolání týkají. Nejčastěji se komentáře týkají velkých rozdílů mezi školami, resp. poradci na školách. Druhým tématem komentářů je individuální připravenost žáků (případně v kombinaci s předchozím tématem). Některé otevřené odpovědi, stejně jako u žáků ZŠ, se týkaly individuálního postoje nebo znalostí studentů SŠ nebo opět komentují rozdíly mezi žáky či školami, kde studují.

8. PODPORA KARIÉROVÝCH PORADCŮ ÚŘADU PRÁCE

Z důvodu zájmu o systematickou podporu kariérových poradců nejen na školách, ale také na pobočkách Úřadu práce bylo jedním z cílů šetření zmapovat také **oblast vzdělání poradců**, a to jak z hlediska jejich odborného základu získaného během formálního vzdělávání, tak z hlediska jejich znalostí a dovedností získaných během dalšího neformálního vzdělávání, včetně případného zájmu o další kurzy.

Z hlediska **dalšího neformálního vzdělávání** (účast na kurzech) přímo v oblasti kariérového poradenství byli poradci dotazováni jednak na dosavadní účast v kurzech zaměřených na toto téma, jednak na zájem se v budoucnu těchto kurzů účastnit a za jakých podmínek.

Obr. 29: Počet absolvovaných kurzů na téma kariérového poradenství (%)



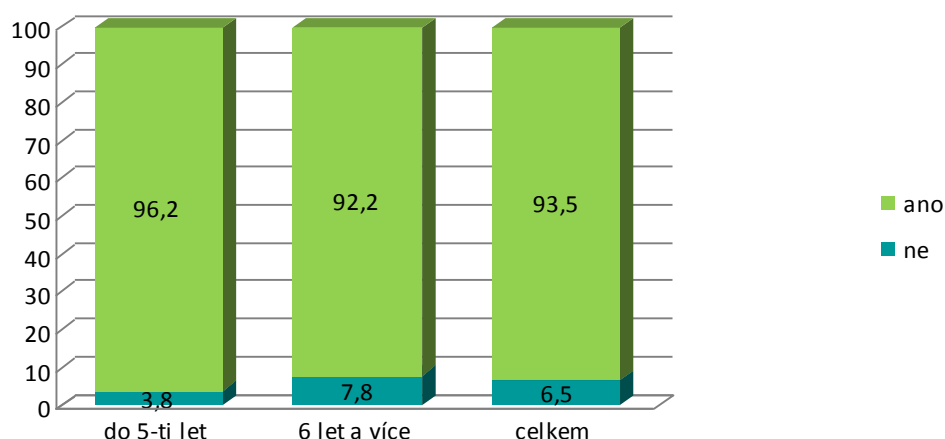
Mapováním dosavadní účasti na kurzech zaměřených na kariérové poradenství bylo zjištěno, že průměrně 1/5 poradců (19,5 %) ÚP žádný kurz na téma kariérového poradenství neabsolvovala. Další pětina poradců absolvovala jeden kurz (20,8 %), 37 % absolvovalo mezi dvěma až pěti kurzy a 22,1 % absolvovalo více než pět kurzů.

Z hlediska porovnání úrovně dalšího vzdělávání (počtu kurzů) k délce praxe na pracovišti Úřadu práce je zřejmá přímá úměra. Tj. v případě delší praxe se poradci mírně více vzdělávají, resp. roste procento těch, kteří absolvovali více kurzů. U poradců s pracovní zkušeností delší než 6 let téměř polovina respondentů (47,1 %) uvedla účast na dvou až pěti kurzech a jedna třetina (33,3 %) uvedla účast na více než pěti kurzech. Pouze 7,8 % poradců s touto delší praxí neabsolvovalo žádný kurz.

Naopak u poradců s praxí kratší, tj. do 5 let, je nejvyšší zastoupení u těch respondentů, kteří neabsolvovali kurz žádný (42,3 %) nebo pouze jeden (38,5 %).

Z hlediska zájmu o účast na kurzech v oblasti kariérového poradenství v budoucnu má naprostá většina respondentů (93,5 %) o další vzdělávání zájem. Mírně vyšší zájem projeví poradci služebně mladší (96,2 %) oproti poradcům, kteří mají praxi delší než pět let (92,2 %).

Obr. 30: Zájem o účast na kurzech v oblasti kariérového poradenství v budoucnu (%)

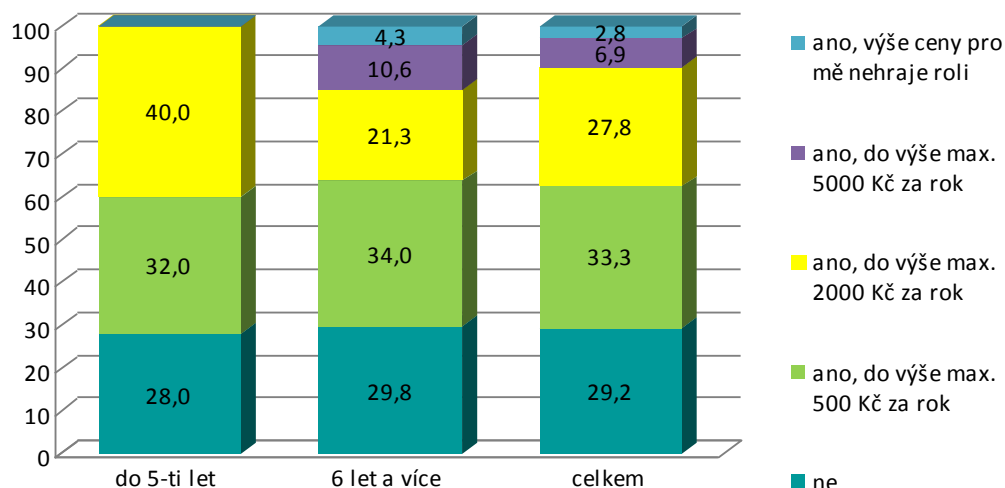


Z hlediska nákladů (ceny) lze hodnotit, že necelá 1/3 respondentů (29,2 %) není ochotná za kurzy dalšího vzdělávání v oblasti kariérového poradenství platit vůbec. Další třetina (33,3 %) je ochotná investovat do svého vzdělávání maximálně 500 Kč za rok. Necelá třetina je ovšem ochotna investovat do svého vzdělávání až 2 000 Kč za rok. Pouze 6,9 % je ochotno investovat do dalšího vzdělávání až 5 000 Kč za rok a pro 2,8 % nehraje cena za kurz roli.

Mírný rozdíl lze zaznamenat v rámci členění podle délky praxe do 5 let a nad 5 let na ÚP. Negativní stanovisko na finanční spoluúčast má zhruba stejné procento oslovených (do 5 let praxe 28 %, nad 5 let praxe 29,8 %), do finanční spoluúčasti do 500 Kč za rok je poměr také obdobný (do 5 let praxe 32 %, nad 5 let 34 %). Ovšem dále se výstupy liší. 40 % poradců služebně mladších je ochotno investovat maximálně 2 000 Kč za rok, ovšem žádný z této skupiny není ochoten investovat více. U skupiny služebně starších respondentů je do 2 000 Kč ochotno investovat 21,3 %, do 5 000 Kč 10,6 % a pro 4,3 % nehraje cena roli.

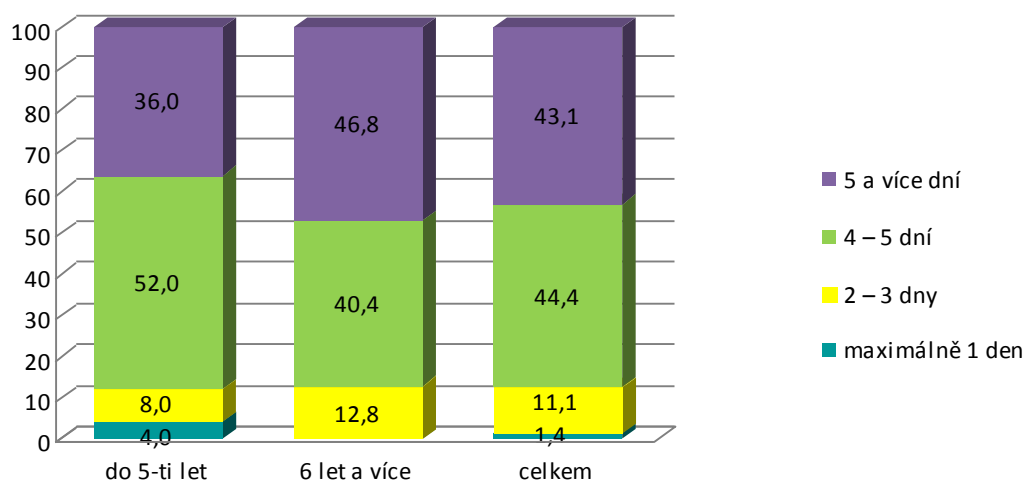
Celkově lze tedy říci, že 1/3 respondentů není ochotna finančně se na svém dalším vzdělávání podílet, ale většina poradců (více než 2/3) je ochotna do svého dalšího rozvoje investovat alespoň 500 Kč.

Obr. 31: Ochota finančně se podílet na nákladech za kurzy v oblasti kariérového poradenství (%)



Zejména pro poskytovatele kurzů dalšího vzdělávání či pro tvůrce vzdělávacích programů pro poradce je zajímavé, kolik dní jsou poradci ochotni se svému dalšímu rozvoji, resp. kurzům dalšího vzdělávání věnovat. Z těch respondentů, kteří by měli zájem o další kurzy, odpověděla většina, že je ochotná věnovat kurzům více než 3 dny v roce. 44,4 % je ochotno věnovat vlastnímu dalšímu vzdělávání 4–5 dní v roce, 43,1 % dokonce 5 a více dní. 11,1 % je ochotno se vzdělávat maximálně 2–3 dny v roce a pouze 1,4 % uvedlo jako maximum 1 den.

Obr. 32: Ochota věnovat čas na kurzy v oblasti kariérového poradenství během jednoho roku (%)



Z hlediska délky praxe na ÚP je situace mírně rozdílná. Většina služebně mladších respondentů (52 %) je ochotna se vzdělávat 4–5 dní v roce, zhruba 1/3 (konkrétně 36 %) dokonce 5 a více dní v roce. Většina služebně starších respondentů je ochotna věnovat

svému dalšímu rozvoji více času – 46,8 % se chce vzdělávat 5 a více dní. 40,4 % pak je ochotno věnovat vzdělávání 4–5 dní v roce.

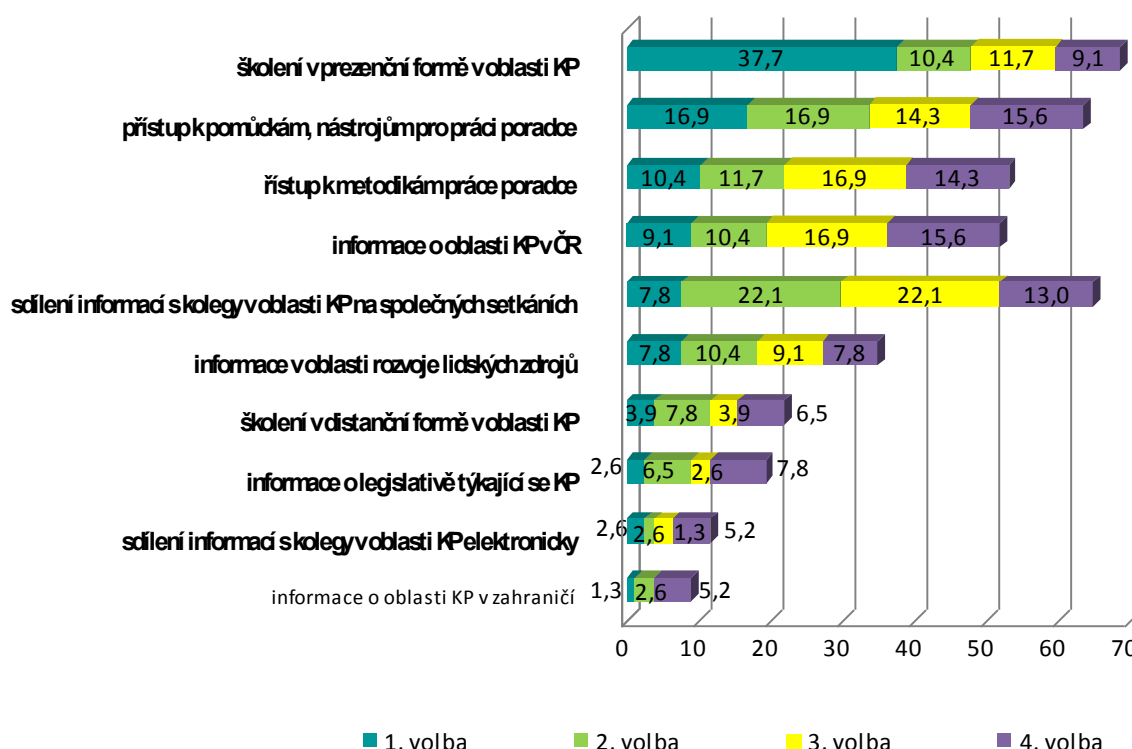
Celkově lze říci, že více než 3/4 poradců ÚP jsou ochotné věnovat svému dalšímu rozvoji 4 dny a více.

Z hlediska podpory kariérových poradců ÚP byl vedle zájmu o další vzdělávání sledován také zájem o jednotlivé typy, resp. způsoby podpory těchto poradců. Poradci volili v dotazníku pořadí možností podpory, resp. vyjadřovali své preference. Mapovány byly nejvíce preferované možnosti, resp. 1.–4. volba v pořadí.

Poradci volili z těchto druhů možné podpory:

- možnost se účastnit prezenčního typu školení v oblasti kariérového poradenství (KP)
- možnost se účastnit školení v distanční formě (např. e-learning) v oblasti KP
- dostávat aktuální informace o oblasti KP v ČR
- dostávat aktuální informace o oblasti KP v zahraničí
- dostávat aktuální informace o legislativě týkající se KP
- dostávat aktuální informace o novinkách a trendech v oblasti rozvoje lidských zdrojů v organizacích zaměstnavatelů (firmy, veřejná správa, neziskové organizace)
- sdílet informace s kolegy v oblasti KP na společných setkáních (např. konference, diskusní fóra)
- sdílet informace s kolegy v oblasti KP elektronicky (např. diskusní fóra na internetu)
- mít přístup k metodikám práce kariérového poradce (např. metody vedení pohovoru s klientem, metody koučování)
- mít přístup k pomůckám, nástrojům kariérového poradce (např. videa, animace, testy)

Obr. 33: Zájem o podporu v oblasti kariérového poradenství pro poradce ÚP (%)



Největší zájem mají poradci ÚP o školení a další rozvoj přímo na téma kariérového poradenství, a to v prezenční formě. Více než 1/3 respondentů to uvedla jako první volbu (37,7 %) při výběru mezi jednotlivými typy podpory. Školení na stejné téma, ovšem ve formě distanční preferovalo z hlediska první volby již pouze 3,9 % poradců. Zájem je tedy zejména o interaktivní kurzy – nejen o pouhé předání teoretických informací. Celkově, z hlediska četnosti hlasování pro tuto podporu, se pozitivně k této formě podpory kloní 68,9 %.

Na druhém místě (z hlediska první volby různých typů podpory) je zájem o přístup k pomůckám, nástrojům pro práci poradce (16,9 %). Následuje zájem o přístup k metodikám práce poradce (10,4 %) a k informacím v oblasti kariérového poradenství v ČR (9,1 %).

Dále mají poradci ÚP také poměrně velký zájem (z hlediska četnosti hlasování pro tuto podporu celkově) o sdílení informací s kolegy v oblasti KP na společných setkáních (jako první volbu volilo tuto podporu 7,8 %, celkově se k tomu pozitivně vyjádřilo 65 %).

Poměrně větší zájem projeví poradci také o informace v oblasti rozvoje lidských zdrojů celkově. 7,8 % tento typ podpory volilo jako první možnost, celkově tuto podporu volilo 35,1 %.

Následně byl zájem o již zmíněné školení o KP, ovšem v distanční formě, dále o informace týkající se legislativy v kariérovém poradenství, sdílení informací o kariérovém poradenství, ovšem v elektronické podobě, a na posledním místě z hlediska zájmu byly informace o kariérovém poradenství ze zahraničí.

Celkově by tedy poradci ÚP přivítali podporu spíše v podobě prezenčních školení či setkání než v rozesílání newsletterů či ve formě distančního studia. Zájem mají hlavně o nové informace, trendy, zkušenosti přímo v oblasti kariérového poradenství, které mohou přímo využít pro vlastní práci s klienty.

Oblast podpory vzdělávání

Protože Národní ústav pro vzdělávání poskytuje již od roku 2006 primárně výchovným/kariérovým poradcům na školách možnost účastnit se kurzu dalšího vzdělávání na téma kariérového poradenství (zdarma, formou e-learningu), bylo jedním z cílů studie zmapovat aktuální zájem o jednotlivé stávající a inovované moduly i mezi poradci ÚP.

Mapován byl zájem o 31 vybraných témat (modulů) ve studijním prostředí eKariéra+, kde 10 témat bylo do e-learningu zařazeno již v roce 2006, dále byly postupně dodávány další moduly (např. v podobě animací) a 11 témat bylo upraveno či přidáno v rámci inovace studijního prostředí v roce 2011.

Protože možnost účastnit se kurzu je nabízena jak těm, kteří tímto e-learningem ještě neprošli, tak těm, kteří již absolvovali kurz v roce 2006, bylo v šetření zjišťováno, zda by v případě zájmu o účast chtěli účastníci absolvovat kurz v úrovni základní, či pro pokročilé. Zároveň byl zjišťován zájem o formu, a to v prezenční podobě (buď jako školení, nebo jako interaktivní workshop – trénink) nebo ve formě distanční (jako e-learning) či ve formě kombinované (část kurzů prezenčně a část formou e-learningu).

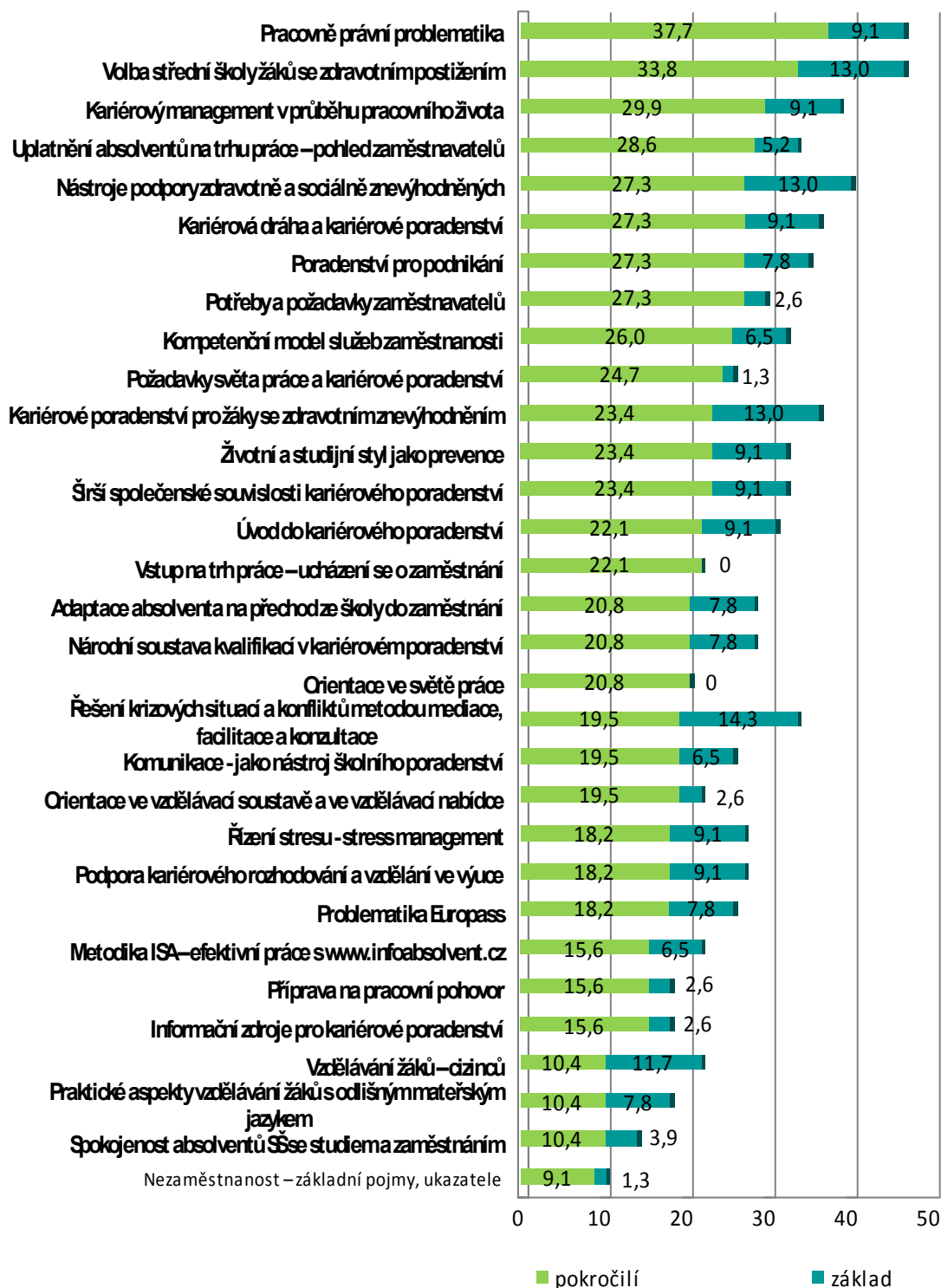
Pokud srovnáme z hlediska vyjádřeného zájmu formy, jednoznačně nejvíce preferovaná je forma prezenčních školení. Z hlediska srovnání nejvíce volených jednotlivých typů kurzu získaly prezenční kurzy podporu až ve 46,8 %. Z pohledu této celkové četnosti u kurzů, o které je největší zájem, je na druhém místě zájem o interaktivní workshopy (41,6 %). Až na třetím místě je pak volena forma e-learningu – tu by volilo celkově 37,7 % respondentů. Kombinovanou formu pak volí 24,7 % respondentů.

Ve formě prezenčních kurzů preferují respondenti celkově nejvíce kurzy na tato témata: Pracovní právní problematika, Volba SŠ žáků se zdravotním postižením, Kariérový management v průběhu pracovního života, Uplatnění absolventů na trhu práce – pohled zaměstnavatelů, Nástroje podpory zdravotně a sociálně znevýhodněných, Kariérová dráha a kariérové poradenství, Poradenství pro podnikání, Potřeby a požadavky zaměstnavatelů, Kompetenční model služeb zaměstnanosti, Požadavky světa práce a kariérové poradenství, Kariérové poradenství pro žáky se zdravotním znevýhodněním.

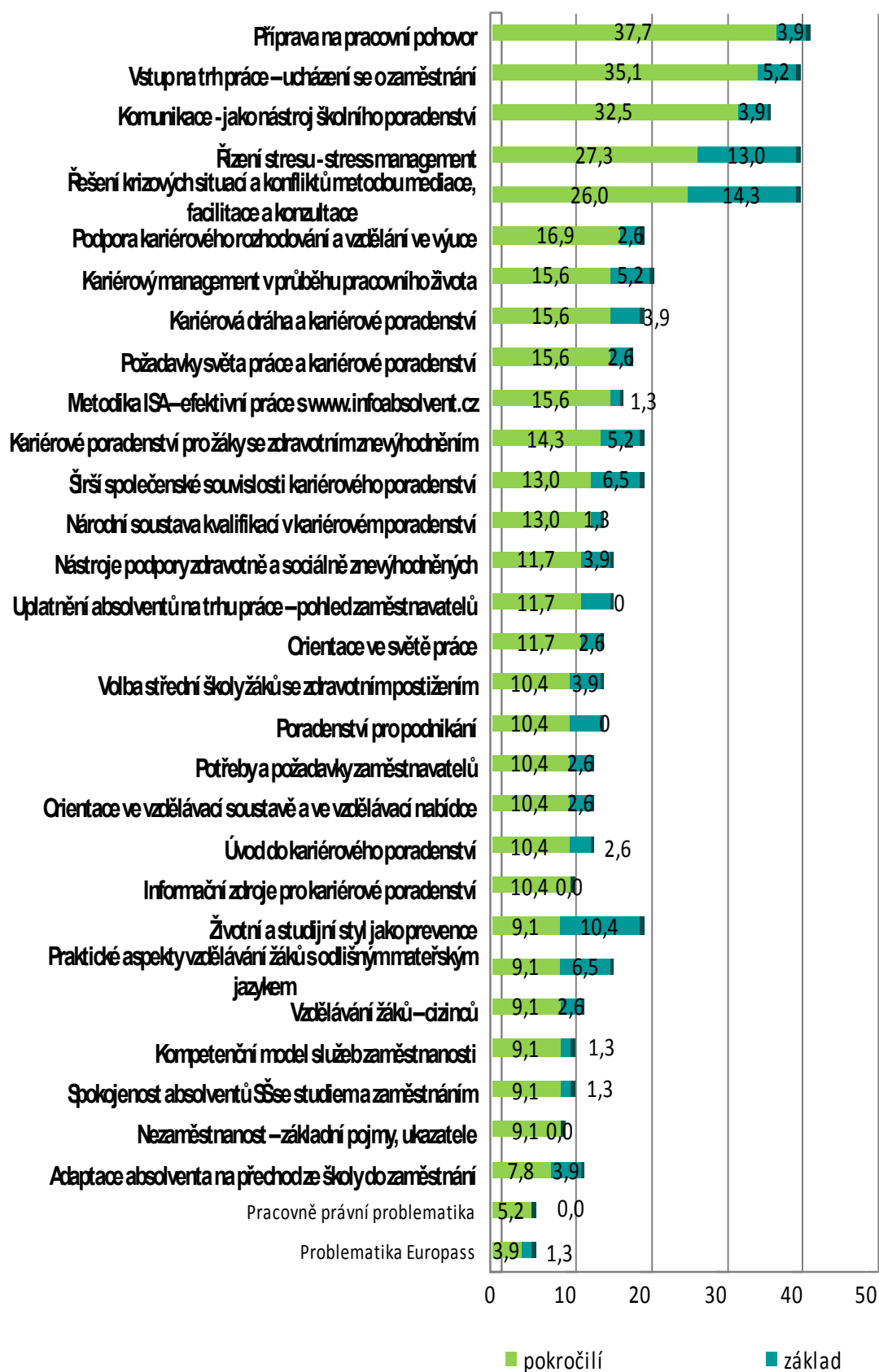
Ve formě interaktivních workshopů, tréninků preferují respondenti celkově kurzy na tato témata: Příprava na pracovní pohovor, Vstup na trh práce – ucházení se o zaměstnání, Komunikace jako nástroj školního poradenství, Řízení stresu – stress management, Řešení krizových situací a konfliktů metodou mediace, facilitace a konzultace, Podpora kariérového rozhodování a vzdělávání ve výuce, Kariérový management v průběhu pracovního života, Kariérová dráha a kariérové poradenství, Metodika ISA – efektivní práce s www.infoabsolvent.cz, Kariérové poradenství pro žáky se zdravotním znevýhodněním a širší společenské souvislosti kariérového poradenství.

Ve formě e-learningového kurzu preferují respondenti celkově kurzy na tato témata: Informační zdroje pro kariérové poradenství, Orientace ve světě práce, Orientace ve vzdělávací soustavě a vzdělávací nabídce, Nezaměstnanost – základní pojmy a ukazatele, Spokojenost absolventů SŠ se studiem a zaměstnáním, Národní soustava kvalifikací v kariérovém poradenství, Adaptace absolventa na přechod ze školy do zaměstnání, Úvod do kariérového poradenství, Problematika Europass a Širší společenské souvislosti kariérového poradenství.

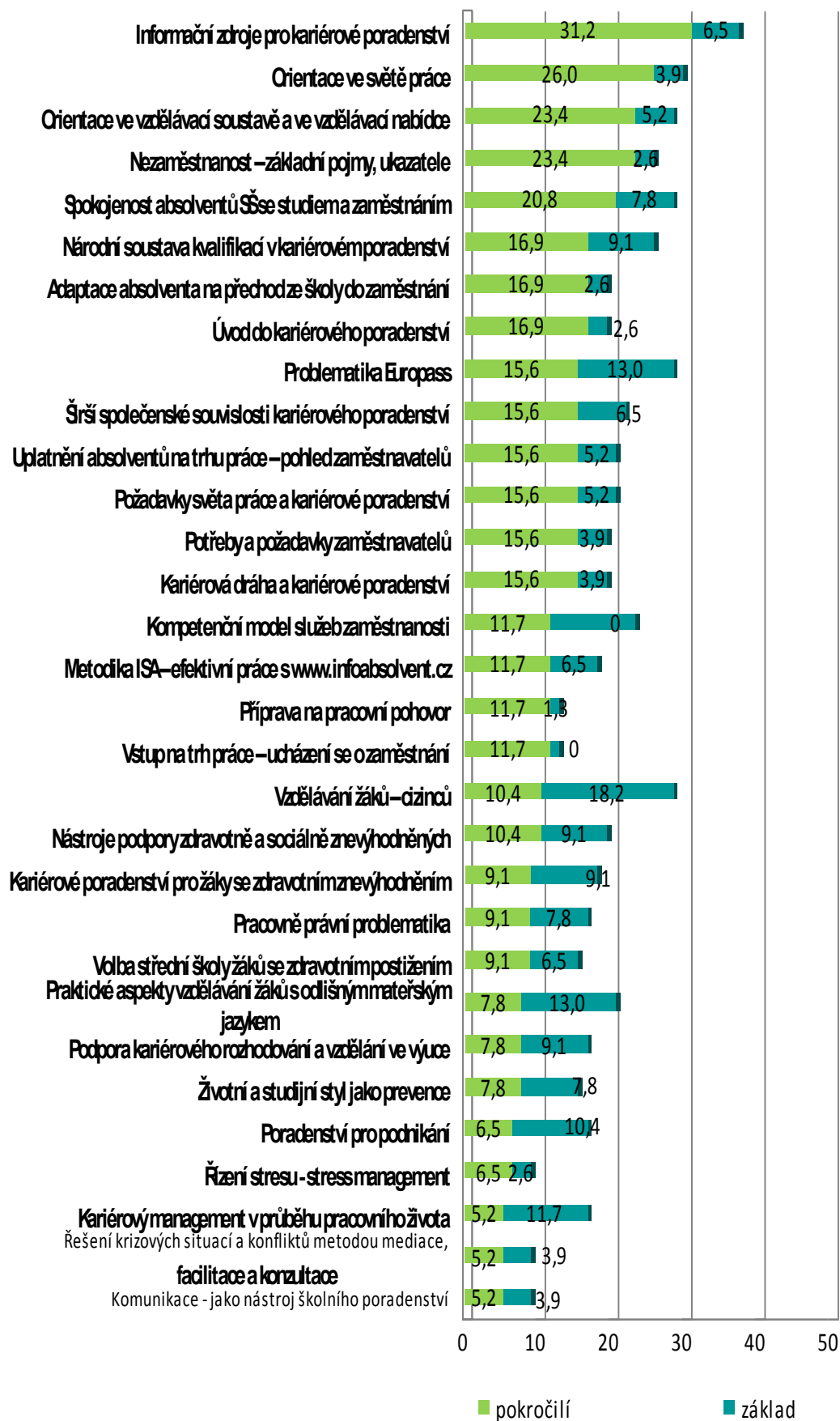
Obr. 34: Zájem o vzdělávání v oblasti kariérového poradenství ve vybraných tématech formou prezenčních školení (%)



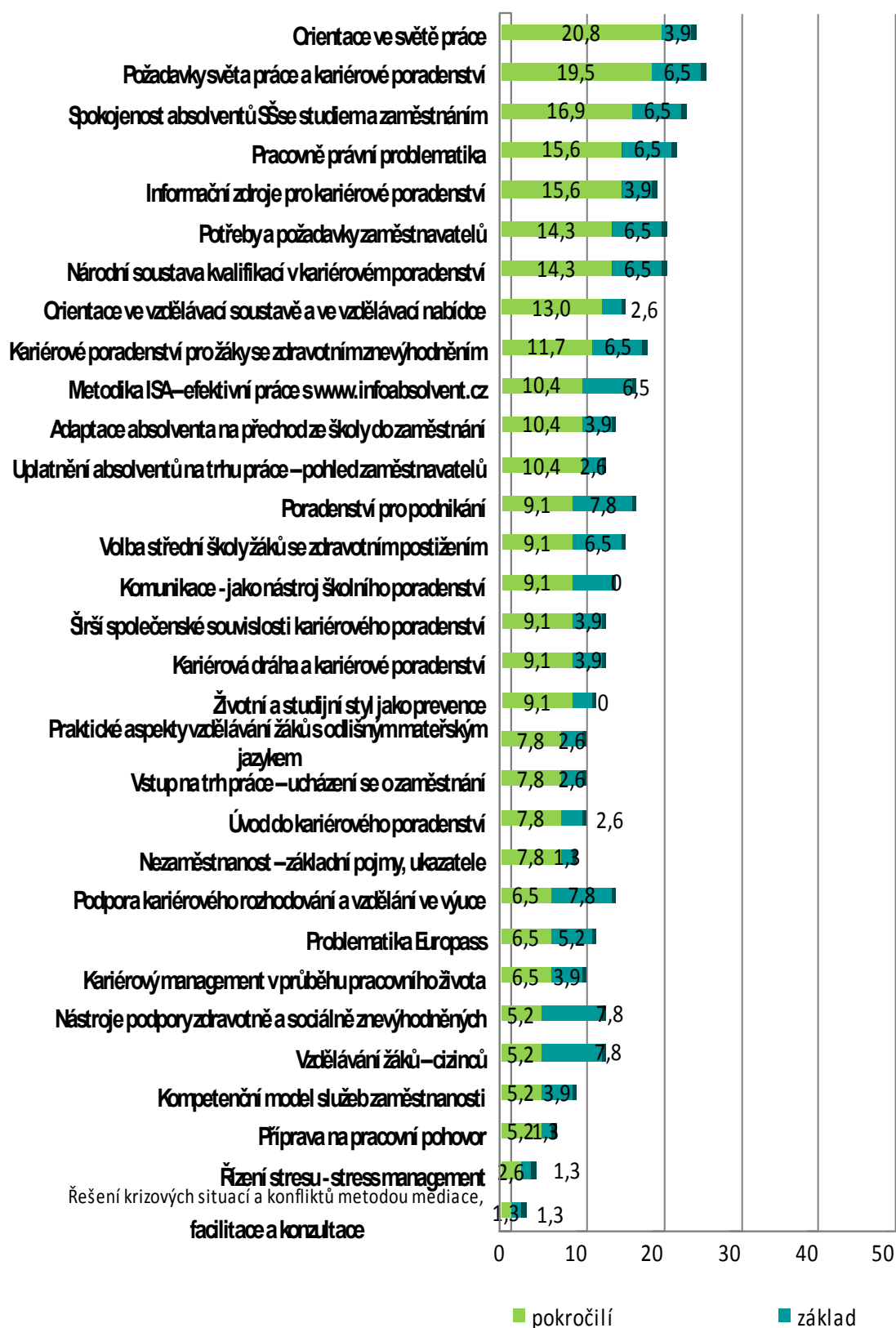
Obr. 35: Zájem o vzdělávání v oblasti kariérového poradenství ve vybraných tématech formou interaktivních workshopů, tréninků (%)



Obr. 36: Zájem o vzdělávání v oblasti kariérového poradenství ve vybraných tématech formou e-learningu (%)



Obr. 37: Zájem o vzdělávání v oblasti kariérového poradenství ve vybraných tématech formou kombinovanou (%)



Ve formě kombinovaného vzdělávání preferují respondenti celkově nejvíce kurzy na tato témata: Orientace ve světě práce, Požadavky světa práce a kariérové poradenství, Spokojenost absolventů SŠ se studiem a zaměstnáním, Pracovně právní problematika,

Informační zdroje pro kariérové poradenství, Potřeby a požadavky zaměstnavatelů, Národní soustava kvalifikací v kariérovém poradenství, Orientace ve vzdělávací soustavě a vzdělávací nabídce, Kariérové poradenství pro žáky se zdravotním znevýhodněním.

Celkově lze zhodnotit, že volba tématu kurzu velmi souvisí také s formou kurzu (prezenční vs. distanční). Kurzy, o které poradci ÚP projeví největší zájem v prezenční podobě, jsou značně odlišné od kurzů, o které projeví zájem v podobě distanční. Zároveň převažuje zájem spíše o kurzy na pokročilé úrovni.

Respondenti také doplnili poměrně velké množství komentářů, které se týkají celkově části věnované podpoře poradců.

Část komentářů se zaměřuje na vhodný typ, resp. formy podpory a vzdělávání:

- *školení pro kariérové poradce mi doposud nebylo nikdy nabídnuto*
- *nové informace, školení, výměna zkušeností: naprosto mi nevyhovuje e-learning*
- *setkání „tvář v tvář“, vliv osobních zkušeností předávaných „živým“ lektorem a ostatními účastníky (školení, seminářů, workshopů atd.), jejich postoje vyjádřené i neverbálně*
- *poradci mají různé vzdělání, pokud by bylo možné, měla by nabídka být co nejširší a v různých stupních odbornosti, tak aby se i zkušení poradci mohli dále rozvíjet*
- *k otázce ohledně úhrady vzdělávání: myslím si, že platově je kariérový poradce nedocenen, bere se jako úředník a hradit si z tohoto platu ještě různá školení je v dnešní době neúnosné!*
- *chybí možnost supervize a kontakt se zahraničními trendy a stáže v zahraničí – nyní to podporuje pouze Euroguidance*
- *můj názor je ten, že skoro vždy je lepší absolvovat jakékoliv školení prezenčně, protože to přináší i další výhody, např. dříve zmíněná možnost sdílení informací s kolegy, což zase navazuje na získávání informací o způsobu práce jinde apod.*
- *nové moderní kurzy pro poradce (ty stávající mají mnoho let ustálenou podobu – chybí postupné nadstavby a rozšíření pro nové věci a nové metody)*
- *rozhodně vybavit pracovníky IPS různými testovacími diagnostickými nástroji*
- *nemáme testy, které by mohl aplikovat vysokoškolák nepsycholog – víme, že takové existují*

Některé komentáře se týkají nároků na danou pozici, včetně nároků na vzdělávání (jde o kvalifikační standardy poradenského pracovníka v sektoru práce):

- *alespoň zhruba sjednotit pracovní náplň poradců, možnosti jejich průběžného vzdělávání, možnost jejich kariérového růstu (nyní žádná neexistuje – a to i v případě doplnění si několika VŠ oborů)*

Celkově lze shrnout, že hlavní zájem projevují kariéroví poradci ÚP o pokročilé kurzy, a to zejména v interaktivní prezenční podobě. Až na třetí pozici je celkový zájem o e-learning. Opět vždy převažují kurzy v pokročilé podobě. Poradci jsou ochotni investovat do svého dalšího vzdělávání vlastní prostředky (nejčastěji 500–2 000 Kč za rok) a věnovat tomuto rozvoji také čas (nejčastěji uvedli poradci 4 dny a více za rok).

9. ZÁVĚR

Šetření mapovalo základní oblasti, které se týkají práce kariérových poradců Úřadu práce ČR. Cílem bylo sestavení typického profilu současného poradce ÚP a také zjištění, jaká je jeho typická náplň práce, která témata se žáky ZŠ a SŠ, nejčastěji řeší a jaký druh podpory, která by zkvalitnila, zefektivnila nebo usnadnila jejich práci, by tito poradci přivítali.

Jaký je profil současného kariérového poradce ÚP? Tuto práci vykonávají převážně ženy středního a staršího věku. Jimi deklarovaná praxe v oblasti kariérového poradenství je více než u 2/3 respondentů poměrně dlouhá (6 let a více). Nejčastěji jde o absolventy pedagogických oborů, sociální práce nebo jiných humanitních oborů. Zhruba ve 2/3 vykonávají tuto práci absolventi VŠ.

Jaká je charakteristika poradenství na ÚP? Nejčastěji pracuje v IPS ÚP jeden nebo dva poradci. Někteří poradenští pracovníci pracují na úřadech také mimo IPS. Nejčastěji uváděný počet poradců na jeden kraj je mezi 4 a 7 kariérovými poradci. Počet poradců není přímo vázaný na počet uchazečů o zaměstnání v daném kraji. Zhruba polovina poradců si myslí, že počet poradenských pracovníků je vzhledem k potřebám klientů dostatečný, druhá polovina si myslí, že by poradců mělo být více. Mezi služebně mladšími kolegy ovšem převažuje názor, že počet poradců je adekvátní.

Co charakterizuje práci poradců ÚP? Kariéroví poradci ÚP vidí hlavní roli v oblasti kariérového poradenství právě ÚP. A to ve všech dílčích oblastech dotazování, mimo diagnostiky studijních předpokladů, kde vidí stěžejní roli poradců v pedagogicko-psychologických poradnách. Poradci PPP mají zasahovat zejména právě do této oblasti. V ostatních dílčích činnostech kariérového poradenství vidí respondenti jako velmi důležitou roli, z hlediska četnosti odpovědí, u výchovných-kariérových poradců na středních školách, následně pak, z hlediska četnosti odpovědí, na základních školách.

Z hlediska role jiných subjektů byla v oblasti podpory kariérového rozhodování klientů nejčastěji uvedena ministerstva školství a práce a jejich příspěvkové organizace (zejména pak NÚV a bývalý ÚIV), krajské a městské úřady a jejich odbory školství a hospodářské komory, a to pro poskytování informací o souvislostech trhu práce a vzdělávání. Z hlediska poskytování poradenství a informací o světě práce to pak byly vedle nabízených odpovědí zejména agentury práce a opět také hospodářské komory. Z hlediska testování a diagnostiky je pak důležitá role přisouzena soukromým psychologům a v oblasti testování zájmů je zde jako důležitá instituce uváděn internet a elektronicky dostupné testy.

Jaká je charakteristika klientů – žáků středních a základních škol? Nejčastěji navštěvují žáci ÚP, resp. pracoviště kariérového poradce ÚP hromadně s učitelem během výuky. Z hlediska četnosti následují za návštěvami žáků s učitelem návštěvy žáků ZŠ s rodiči, a to individuálně. Nejčastěji je účelem tohoto typu návštěvy beseda se žáky základních škol. Na druhém místě jsou účelem návštěv besedy a exkurze středoškoláků. Žáci základních škol se na poradce obracejí nejčastěji z důvodu volby povolání a profesní orientace. Hned druhým nejčastějším důvodem je pak volba vzdělávací dráhy. S profesní a vzdělávací volbou se obracejí žáci na poradce vždy – to uvedli všichni respondenti.

Následně bylo dotazování zaměřeno na témata, která s poradci IPS řeší žáci středních škol. Jako nejčastější typ dotazu žáků SŠ jsou uváděny dotazy k přípravě na trh práce. Na druhém místě pak žáky SŠ zajímá volba vzdělávací dráhy. Specifické dotazy se týkaly názoru kariérových poradců ÚP na připravenost žáků na volbu povolání, a to zvláště u žáků základních a zvláště u žáků středních škol.

Podle poradců ÚP jsou na tom z hlediska připravenosti nejlépe žáci ZŠ v oblasti orientace v nabídce středních škol. Výsledky dotazování na připravenost žáků SŠ na volbu povolání jsou podobné z hlediska četnosti odpovědí. Názory poradců na připravenost žáků SŠ jsou ovšem mírně optimističtější než u žáků ZŠ. Nejpozitivněji se poradci ÚP vyjadřují k orientaci žáků v nabídce VOŠ a VŠ. Obdobný názor mají poradci na to, zda si žáci uvědomují význam přípravy na SŠ z hlediska uplatnění na trhu práce.

Poradci také doplnili velké množství komentářů, které se připravenosti žáků ZŠ na vstup na trh práce, resp. na volbu povolání týkají. Nejčastěji se komentáře týkají velkých rozdílů mezi školami, resp. poradci na školách. Druhým tématem komentářů je individuální připravenost žáků (případně v kombinaci s předchozím tématem). Některé otevřené odpovědi, stejně jako u žáků ZŠ, se týkaly individuálního postoje nebo znalostí studentů SŠ nebo opět komentují rozdíly mezi žáky či školami, kde studují.

Jakou by poradci ÚP přivítali podporu? Hlavní zájem projevují kariéroví poradci ÚP o pokročilé kurzy, a to zejména v interaktivní prezenční podobě, e-learning je až na třetí pozici. Poradci jsou ochotni investovat do svého dalšího vzdělávání vlastní prostředky (nejčastěji 500–2 000 Kč za rok) a věnovat tomuto rozvoji také čas (nejčastěji uvedli poradci 4 dny a více za rok).